

Sanna Friemer

”Du kan inte kallas hora utan anledning, inte när alla skriver det”

Unga tjebers identitetsskapande och upplevelser av
trakasserier och näthat på sociala medier

För en komplett förteckning över bokutgivningen vid
Medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet,
se slutet av boken

© Sanna Friemer 2014

Sättning & Grafisk design
Ilgot Liljedahl

ISBN 91-7267-372-9

Tryck

Media-Tryck, Lund University, Lund Sweden 2014

Innehållsförteckning

Förord	5
Inledning	7
Metod och genomförande	9
Jag, Sanna Friemer	9
Kvalitativ metod och perspektiv	9
Urval och avgränsningar	10
Datainsamling	11
Dynamiken och sammansättning av grupper	11
Intervjuguide	12
Genomförande av intervjuer	13
Bearbetning av intervjuer och analys	13
Metodkritik	15
Kvalitet och allmängiltighet	16
Teoretiska perspektiv på identitet, relationer, genus och sociala strukturer	17
Identitet	17
Relationer	18
Sociala medier	19
Nätmobbing och Genus	20
Attacken av genus	20
Kropp och skällsord	21
”Du kan inte kallas hora utan anledning, inte när alla skriver det”	23
De digitalt infödda	23
Identitet	24
Mitt bästa jag	26
Relationer	27
Den vardagliga medieekologin	28
Publiken	30
En suddig gräns	31
Den anonyma publiken	33
Med rädsla för hatet	34

Med könet som stigma	35
Att fly eller illa fåkta	36
Synen på sig själv och andra när ryktet går	37
Horan	38
Med kroppen i centrum	40
Avslutningsvis	41
Referenser	45
Bilaga Intervjuguide	47

Förord

Det här är en rapport i serien *Förtjänstfulla examensarbeten i medie- och kommunikationsvetenskap* (FEA). Rapportserien kom till i syfte att uppmärksamma och premiera uppsatser av särskilt hög kvalitet. Tanken är också att på detta sätt göra dessa intressanta och väl genomförda studier tillgängliga för en större publik.

Sanna Friemers rapport utgör ett sådant premierat uppsatsarbete på magisternivå. Uppsatsen har seminariebehandlats och examinerats på sedvanligt sätt. Den har där-
efter omarbetats för att anpassas till forskningsrapportens form.

Inledning

”du är en riktigt slyna och hora”, ”det du behöver är att knullas sönder med ett basebollträ, dö, kan du inte bara dö”, ”du skall bara hålla käften, fitta”, ”jag hoppas att du eller dina barn, nära och kära våldtags inom kort”, ”du behöver straffknullas”, ”hoppas detta pissdränkta fittluder till hippsterkryp går och dränker sig snarast i näraste handfat omgående”, ”hoppas du blir våldtagen ditt pissluder” (svt.se). Citaten ovan är hämtade från Uppdrag Gransknings inslag *Män som näthatar kvinnor*. I inslaget läser kvinnor som alla utövar sina yrken i offentlighetens ljus, upp hatmail och hatkommentarer som de fått skickade till sig som respons på deras yrkesutövande. Citaten som här är presenterade är endast ett mindre urplock av dessa mail och kommentarer. Efter att SVT i februari förra året sänt inslaget, som kom att bli både omtalat och uppmärksammat, var plötsligt näthat ordet på allas läppar.

Näthat är dock inget nytt fenomen utan snarare ett problem som under en lång tid trivialiserats där dess offer ofta klassats som överkänsliga. Attityderna och diskussionerna kring näthat tenderar allt för ofta att mynna ut i argumenten att det är under dessa förutsättningar som människan vistas i den virtuella världen och således något hon får räkna med. Klarar människan vidare inte av dessa premisser, finns alltid valet av att stänga ner datorn (Citron, 2009). Märten Schultz lyfter i boken *Näthat – rättigheter och möjligheter* (2013) fram problematiken kring näthat och diskuterar de rättigheter individen i Sverige har i de situationer då denne kränks på internet. Han förklarar att individens rättigheter sålunda korresponderar mot andra människors skyldigheter. Om *jag* har en rätt att inte bli hotad så har alla andra en skyldighet att inte hota *mig*. Dessa rättigheter grundar sig i friheter och mänskliga rättigheter så som yttrandefriheten, rätt till en rättvis rättegång och religionsfrihet för att nämna några. Bland dessa rättigheter finns även rätten att få vara ifred och slippa kränkningar (Schultz, 2013).

Näthat är sålunda ett brott och borde inte trivialiseras av den anledningen att det sker på nätet. Näthatproblematiken som finns i samhället idag är ett utspritt problem som kan drabba alla, oavsett kön, ålder eller sociala förhållanden. Dock är det kvinnor och flickor som är den hårdast utsatta gruppen i samhället. Sverige kan idag stoltsera med att räknas till ett av de mest jämställda länderna i världen, men detta till trots finns tydliga tecken på att den jämställda respekten minskar i takt med att det fysiska avståndet på internet växer. Känslan för vad som är okej går lätt förlorad bakom datorskärmen där sociala medier utgör den arena där hat och illvilja till största delen frodas (regeringen.se). Sedan Facebooks genomslag i Sverige år 2006 har förutsättningarna för sociala medier blomstrat och idag finns allt från barn, mammor

och pappor till mor- och farföräldrar på olika sociala medier. Trots denna saliga blandning av användare är det ungdomarna som dominerar på sociala medier. Dessa plattformar har blivit en plats för ungdomar att socialisera, fördjupa sina vänskaper och utgöra en central del av deras vardag. För dagens ungdomar finns det inte längre en skarp linje mellan den virtuella och den reella världen. Att benämna nätet som en plats utöver det verkliga livet blir idag allt mer främmande och uttrycket IRL – *in real life* byts således ofta ut mot AFK – *away from keyboard* för att beskriva att livet på nätet är minst lika viktigt och verkligt (natvaro.eu).

I december 2012 utbröt ett upplopp i Göteborg efter att hundratals ungdomar samlats för att protestera mot Instagramkontot *gbgsorroz*. Aliaset är slang för göteborgsslampor och som mest hade kontot 8000 besökare, som alla kunde ta del av hur hundratals unga flickor hängdes ut som horor och slampor (Samara, 2013). Likt kvinnorna i Uppdrag Gransknings reportage är de utsatta på *gbgsorroz* alla av det kvinnliga könet och får på liknande sätt sin kvinnliga sexualitet kränkt och hånad genom förminskning till sexuella objekt. Det är i kommentarer som dessa som jämlikhet reduceras och kvinnor i olika åldrar, från olika samhällsklasser, från yrkeskvinnor till skolelever, förenas i benämningar som hora och slampa (Citron, 2009).

Vad är det då som gör just flickor och kvinnor till vanliga offer för näthat och vad är det med kvinnan som väcker så mycket hat? Att vara kvinna innebär en ständig kamp, men att vara tonårstjej är att spela i en klass för sig. I egenskap av kvinna, uppväxt då internet just börjat slå rot i samhället, minns jag själv hur tonårsvardagen med finnar, en kropp som förändrade utseende från en dag till en annan, läxor, vänner, kärlekar, föräldrar, fritidsaktiviteter och sökandet efter att hitta ”sin egen plats i världen” var tuff nog som den var, utan att behöva oroa mig för näthat och offentlig förnedring.

Syftet med denna studie är därför att undersöka hur unga tjejer interagerar med sin omgivning på sociala medier samt deras upplevelse och syn på det näthat som utspelar sig på dessa plattformar. Hur påverkar näthat tjejer i deras identitetsskapande och deras syn på sig själva och på andra?

Metod och genomförande

Jag, Sanna Friemer

Den förståelse som jag gick in med i denna studie rörde sig till stor del om samhällsstrukturer och genusordningar vilka är områden som ligger mig varmt om hjärtat. Jag har tidigare inom området för medie-och kommunikationsvetenskap tillsammans med Jenny Andersson, på Linnéuniversitetet i Kalmar, undersökt mediernas porträttering av genusordningen i det politiska mediedrevet av Boström, Borelius, Stegö-Chilò och Billström efter valet 2006 i vår kandidatuppsats *Ansvarsfulla män och omoraliska kvinnor*. Arbetet med kandidatuppsatsen gav mig således god insikt i ovan nämnda ämnen och väckte vidare ett personligt intresse för samhällssyn och genus. Sedan *Uppdrag Granskning* förra året sände sitt uppmärksammade inlägg om ”Män som näthatar kvinnor” har ämnet näthat intresserat mig. Således växte nyfikenheten och tankarna om hur näthat ser ut för icke offentliga personer och mer specifikt för unga tjejer fram. Från min erfarenhet av att själv varit tonårstjej vågar jag mena att tonårstjejer redan har det tufft nog som det är vad gäller pressen och tankarna om sin kropp, utseende och anseende under de kaotiska tonårsåren utan att behöva få detta påpekat av andra i hatfulla kommentarer på nätet. Detta väckte vidare intresset för att undersöka hur unga tjejer agerar på sociala medier och påverkas av hatet på dessa.

Kvalitativ metod och perspektiv

Syftet med studien är således att undersöka hur unga tjejer interagerar med sin omgivning på sociala medier samt tjejers upplevelse och syn på det näthat som utspelar sig på dessa plattformar. Hur påverkar näthat tjejer i sitt identitetsskapande, synen på sig själv och andra? Jag antog därför en kvalitativ ansats då jag ämnade skapa förståelser kring beteenden, åsikter och värderingar på ett djupare plan. Denna

kontextuella förståelse är enligt Bryman (2011) typisk för kvalitativa ansatser och lämpade sig således bäst för att uppnå studiens syfte.

Det metodologiska vetenskapliga synsätt som jag antog för studien grundar sig i ett socialkonstruktionistiskt perspektiv med utgångspunkt i symbolisk interaktionism. Socialkonstruktionismen bygger enligt Fay (1996) på tankarna om samhället som en dynamisk process bestående av olika mönster av regler och roller om hur saker skall uppfattas och är sprungna ur interaktionen mellan människors identiteter och positioner. Dessa är vidare inte statiska utan förändras ständigt i förhållande till hur människorna tolkar dessa regler och roller. Utifrån detta perspektiv tilläts jag således att se män och kvinnor som produkter av deras biologiska kön men där föreställningen av vad som är kvinnligt och manligt är socialt skapade kategorier mellan människor vilket var av högsta vikt för att kunna förstå tjejernas positionering av sina jag och sina kroppar på sociala medier. Med utgångspunkt i symbolisk interaktionism tilläts jag vidare, enligt Fay (1996), att betrakta hela samhället som ett resultat av alla pågående interaktionshändelser där jaget således anses starkt knutet till andra människor och interaktionen med dessa samt hur dessa vidare påverkar varandra. Perspektivet fokuserar på interaktionen mellan olika människor och olika grupper. Det har under studiens gång varit centralt och betydelsefullt för att kunna besvara studiens huvudsakliga syfte, då tjejernas agerande på sociala medier byggde på interaktioner mellan människor i olika kontexter. Jag har genom studiens gång pendlat mellan empiri och teori men till stor del, med stöd av generella teorier inom ämnet, utgått från det empiriska material som samlats in. Detta hjälpte mig att vidare kunna specificera teorierna och således spetsa studiens problemformuleringar och syfte allt efter hand.

Urval och avgränsningar

Studien har avgränsats till att endast omfatta tjejer i årskurs sju och åtta. Det är dokumenterat att kvinnor och flickor är en hårt utsatt grupp gällande näthat/nät-mobbning (regeringen.se) vilket låg som grund till varför män/pojkar inte berörts i denna studie. Vidare fokuserade studien på hat och trakasserier på sociala medier då det är på dessa plattformar som målgruppen främst agerar. Kommentatorsfält på exempelvis nättidningar och liknande där åsikter och virtuella konversationer även kan ta sig uttryck föll därför inte inom ramen för denna studie.

Samtliga tjejer som intervjuades för studien kom från samma högstadieskola i Lund och gick i årskurserna sju och åtta (tretton till femton år). Valet av åldersperioden "tidiga tonår" baserades på Chambers (2013) påpekande att denna målgrupp anses extra utsatt för online mobbning och trakassering. Skolan valdes efter att jag fått kontakt med en kvinna på skolan som själv intresserat sig för ämnet näthat och nätmobbning och som därtill var villig att hjälpa till att samla ihop tjejer för studien. Att göra urvalet på detta vis såg jag som positivt då det skapar ett samarbete

mellan universitet och skola, och på så vis en brygga mellan universitetsstudier och andra samhällsinstitutioner där ett kunskapsutbyte gynnade båda parter positivt. Bryman (2011) poängterar rörande kvalitativa studier att urvalet bör baseras på lämplighet snarare än slumpen och därför är ett strategiskt urval i dessa studier att föredra. Urvalet av tjejer baserades således på ett strategiskt urval där först och främst personernas kön varit en viktig faktor och det kvinnliga könet var avgörande för deltagande. De femton tjejer som deltog i studien valdes således ut av deras respektive klassföreståndare i de olika klasserna i årskurs sju och åtta. Urvalet baserades på tjejernas erfarenheter och förmåga att kunna bidra med god information inom området för studiens ämne. Samtliga tjejer är i studien anonyma och har tilldelats fingerade namn. I analysen presenteras citat med de fingerade namnen men inte datum för intervjun och inte heller tjejernas ålder då alla intervjuer inte skedde under samma dag. Detta för att i största möjliga mån kunna värna om tjejernas anonymitet. Genom att inte själv primärt ha gjort urvalet utan överlåtit detta till lärarna för klasserna fanns risken att eleverna upplevde situationen som kontrollerad av läraren. Därför gjordes det klart för samtliga tjejer att deltagandet var frivilligt och ingen tvingades att delta.

Datainsamling

Det empiriska material som samlades in för studien skedde genom gruppintervjuer. May (2001) menar att intervjuer är en bra metod att använda sig av för att förstå hur människor uppfattar sin sociala värld och hur de handlar i den vilket var av stor vikt för studien. Trost (2010) poängterar dock att gruppintervjuer medför en risk för att respondenterna i gruppen påverkar varandras åsikter och att utgången blir att forskaren till stor del får majoritetens synpunkter. Detta togs i beaktande, men jag fann snarare att tjejerna hjälpte varandra i diskussionerna vilket bidrog till fruktbara konversationer mellan såväl mig som moderator och tjejerna samt mellan tjejerna själva. Genom att genomföra gruppintervjuer kunde jag därför minska trycket på den enskilda tjejen och fick igång samtal och diskussioner mellan tjejerna som genererade nya infallsvinklar i en form av synergieffekt, vilket var den primära anledningen till valet av gruppintervjuer. Denna *effekt* hade inte varit möjlig att uppnå med enskilda intervjuer. På så vis bidrog valet av gruppintervjuer, som May (2001) påstår, till värdefulla insikter om både sociala relationer i allmänhet och de sociala processerna i synnerhet.

Dynamiken och sammansättning av grupper

May (2001) menar att rörande gruppintervjuer är det viktigt att förstå den sociala dynamiken i situationen då den kan vara främjande eller hämmande för att få fram den information forskningen är ute efter. Det är därför viktigt att ta olika faktorer i

beaktande i såväl planerandet som genomförandet av gruppintervjuer (May, 2001). Storleken på grupperna övervägdes därför noga inför intervjuerna. Gruppen fick inte vara för stor för att minska risken för att alla respondenter inte skulle ges utrymme att delta i diskussionerna. Varje grupp delades in med tre till fyra tjejer i varje för att alla tjejer skulle få möjlighet att uttala sig och ta del i diskussionen då det var av yttersta vikt för studiens syfte att kunna gå in på djupet i ämnet och ta del av samtliga tjejers upplevelser och tankar. Dock blev det så att en av grupperna utgjordes av bara två tjejer då den tredje fick förhinder. Det ringa antalet på endast två tjejer i denna grupp påverkade dock inte vårt samtal och inte heller frukten av den information de delade med sig av. Vidare togs tjejernas befintliga relationer till varandra också i beaktade vid indelningen av grupperna. För att tjejerna skulle känna sig trygga att tala fritt om sina tankar och upplevelser kring ämnet, vilket kan upplevas känsligt för en del, överläts som tidigare nämnt, sammansättningen av grupperna till tjejernas klassförestandare. Positiva effekter av detta kunde ses i hur tjejerna under samtalen stöttade varandra och med trygghet kunde dela med sig av sina upplevelser. Intervjutillfällena tedde sig sålunda mer som samtal mellan vänner.

Intervjuguide

Innan skapandet av intervjuguiden gjordes en grundlig litteraturstudie i ämnet där såväl teoretiskt som tidigare empiriskt material behandlades. Detta gjordes för att skaffa mig en så bred uppfattning och kunskap som möjligt om ämnet för att jag skulle få en bättre uppfattning om vilka övergripande teman jag vidare skulle beröra under intervjuerna. De teorier som huvudsakligen låg till grund för utformandet av intervjuguiden var Erving Goffmans och Anthony Giddens teorier om sociala strukturer, normer och identitet samt Deborah Chambers diskussioner kring relationer på sociala medier. Intervjuerna utfördes i form av semistrukturerade samtal med hjälp av en tematiserad semistrukturerad intervjuguide där de tre huvudsakliga teman som berördes var *sociala medier*, *relationer* och *näthat/nätmobbing*. Detta då jag ämnade ställa samma typ av frågor till respondenterna men samtidigt ge dem friheten att utveckla och tala fritt vilket resulterade i breda och djupa svar och diskussioner. May (2001) poängterar att detta är en av den semistrukturerade intervjuens styrkor då den ger intervjun en flexibilitet, eftersom den erbjuder möjligheten för öppna svar till samma typ av frågor samt möjlighet för utveckling. Jag som moderator gavs på så vis större möjlighet att gå in djupare på vissa ämnen och skapa en god dialog med respondenterna i gruppintervjuerna vilket ledde till fördjupning och diskussion samt möjliggjorde för respondenterna att besvara frågorna i sina egna termer vilket jag ansåg viktigt. Efter varje intervjutillfälle sågs intervjuguiden över och modifierades utefter eventuella nya tankar och infallsvinklar som uppkommit under intervjun. Trost (2010) menar att en intervjuserie är en process som kännetecknas av förändring och styrker därför argumentet för att intervjuguiden efter varje tillfälle sågs över och modifierades. Intervjuguiden finns att ta del av som bilaga.

Genomförande av intervjuer

Samtliga intervjuer utfördes personligen av mig och som tidigare nämnt i grupper om två till fyra tjejer. Samtalen tog plats i avskilda grupprum på tjejernas skola. Intervjuerna spelades med samtycke från samtliga respondenter in för att senare kunna transkriberas och gås igenom igen. För att försäkra mig om att inget material gick förlorat till följd av tekniska problem med inspelningen använde jag mig av två inspelningsmekaniker vilka var röstmemot på min telefon och inspelningsfunktionen på min dator. Kvalitén på samtliga inspelningar var god vilket gjorde att jag utan problematik kunde transkribera samtalen. Genom att spela in intervjuerna kunde jag fullt ut koncentrera mig på samtalen med och mellan mina respondenter samt iaktta dem i deras samtal. Jag valde även att inte anteckna under intervjuerna för att på bästa sätt kunna förmedla att mina respondenter hade min fulla uppmärksamhet för att skapa känsla av att intervjun var ett samtal snarare än ett förhör. May (2001) menar att en av fördelarna med att spela in intervjuer är just att när intervjun kommit igång glömmar många bort bandspelaren vilket gör att samtalet flyter på utan att respondenterna blir distraherade av att moderatören sitter och antecknar. Inspelning underlättade även i arbetet med att hålla tjejernas röster autentisk och inte ersättas av mina ordval vilket var av högsta vikt då mycket av analysen bygger på citat från tjejerna. Varje intervjutillfälle tog mellan trettio till fyrtiofem minuter beroende på gruppens storlek. Antalet respondenter som behövdes för studien och hur många intervjuer som skulle genomföras var till en början svårt att avgöra och hölls därför öppet. Det jag tog sikte på i denna studie och som ligger till grund för det antal på fem gruppintervjuer av sammanlagt femton tjejer som genomfördes var att uppnå en så kallad empirisk mättnad vilket uppstår när ingen ny information framkommer. Efter att ha genomfört fem intervjuer och gått igenom samtligt material från samtliga intervjuer kunde jag konstatera att ingenting nytt framkommit under de sista två intervjuerna, vilket styrker argumentet för att materialet funnit den mättnad det behöver uppnå och inga fler intervjuer genomfördes.

Bearbetning av intervjuer och analys

Snarast möjligt efter det att intervjuerna ägt rum transkriberades de. I bearbetandet av intervjuerna användes tematisering där samtliga intervjuer först transkriberades var för sig och sammanställdes sedan gemensamt. Under sammanställningen delades materialet från de olika intervjuerna in i olika teman/kategorier, vilket gjorde att jag kunde se vilka ämnen som var mest relevanta för studiens syfte. De tre huvudsakliga teman som jag till en början fann var *identitet*, *relationer* och *näthät*. Det är också dessa teman som ligger till grund för analysens upplägg. Vidare blev tjejernas genussyn på sig själva och andra synliga i diskussionerna kring näthät och fick således en stor betydelse för analysdelen som berör näthät. Det empiriska materialet från

intervjuerna presenteras i analysen både i form av sammanfattningar av tjejernas svar men även i kortare citat. Att citaten är kortare beror på den gruppform i vilken intervjuerna skedde då tjejerna tenderade att stundtals hoppa in i varandras meningar, fortsatte på de andra tjejernas trådar, fyllde ut och följde upp varandras meningar och ord. För att på ett säkert sätt kunna ge tjejerna den anonymitet som de, såväl som deras föräldrar blivit lovade, presenterades informationen till största del genom kortare citat från tjejerna, separat från varandra. Detta för att citaten inte ska kunna länka samman vilka tjejer som ingick i vilka grupper. Vidare vävs i analysen det empiriska materialet samman med de teoretiska perspektiven. Ambitionen är att genom analys av identitet och relationer på sociala medier på ett bättre sätt kunna tolka och förstå näthatets inverkan på såväl ovanstående nämnda fenomen, som tjejernas syn på sig själva, sitt kön, och den genusordning som finns i samhället.

De sociala medier som berördes i denna studie, vilket baseras på de sociala medier som tjejerna under intervjuerna nämnde att de vistas på, var Facebook, Instagram, Ask.fm (Ask), Sanpchat och Kik. För att på bästa sätt kunna skapa en förståelse för vad de olika sajterna innebär och erbjuder sina användare, vilket är av vidare vikt i analysen, presenteras vardera sajt kort nedan.

Facebook är Sveriges största sociala medium där individen genom att skapa ett konto får en profil på sajten. Kontakter skapas genom att man skickar så kallade ”vänförfrågningar” till andra människor, vilka dessa accepterar eller inte. Accepteras man som vän kommer man i sitt flöde att kunna se vad ens vän uppdaterar och vice versa. Facebook erbjuder förutom ”nyhetsflödet” möjligheter för att skapa och bjuda in till events, skapa grupper och chatta privat eller offentligt med andra användare (a:wikipedia¹).

Instagram är ett bildbaserat socialt nätverk där användarna kan posta och dela med sig av bilder. Användaren väljer vilka personer den vill följa och de bilder dessa poster kommer att synas i användarens flöde. Instagram erbjuder sina användare möjligheten till antingen en stängd eller en öppen profil. Med en stängd profil måste följare accepteras innan de kan se användarens bilder. Med en öppen profil kan vem som helst följa en, utan samtycke, och på så vis ta del av samtliga bilder (b:wikipedia).

Ask är en plattform där såväl användare som besökare kan ställa frågor till sajtens användare. Vad som gör sajten speciell är att den erbjuder valet att vara anonym i ”frågan” samt att den går att navigera fritt på utan att ha ett registrerat konto. Sajten har under de senaste två åren starkt associerats med nätmobbning bland unga och kopplingen mellan sajten och fall där ungdomar har tagit sitt eget liv till följd av nätmobbning har gjorts (c:wikipedia).

Snapchat är en app som tillåter sina användare att skicka bilder och videor, så kallade snaps, till andra användare utan att dessa bilder eller filmer kan sparas. Användaren kan skriva eller rita på bilden och välja hur länge mottagare skall kunna se den – mellan en till tio sekunder. Bilden försvinner efter den valda tiden bort från snapchatservern och kan därmed inte ses igen (d:wikipedia).

1 För att få den mest uppdaterade information om de sociala nätverken har Wikipedia här använts som källa.

Kik är en mobilbaserad gratisapp som fungerar likt ett sms där meddelandet sänds över internet. Istället för att använda mobilnumret så har varje Kik-användare ett användarnamn vilket är ett sätt för Kik att erbjuda sina användare anonymitet. Genom Kik kan användarna skicka och ta emot text- och bildmeddelanden från personer de har på sin Kik-lista samt bilda gruppchattar där mer än två personer kan konversera (e:wikipedia).

Metodkritik

Eftersom studien innefattade underåriga tjejer var jag noga med att följa de forskningsetiska krav som satts upp av vetenskapsrådet i form av informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav (vr.se). Således informerades alla tjejer samt deras föräldrar om att deltagandet var frivilligt, vad materialet skulle användas till, vad syftet var, att alla tjejer i studien skulle framstå som anonyma under fingerade namn samt att det inspelade materialet endast var för min egen del, för just denna studie och skulle raderas efter det att rapporten blivit klart. En annan etiskt och kritisk aspekt när det gäller gruppintervjuer som insamlingsmetod rör spridningen av informationen som respondenterna i förtroende delade i gruppen. Som intervjuare råder tystnadsplikt vilket däremot inte gäller respondenterna. Det som sades i gruppen riskerade därför att spridas vidare vilket kunde haft effekten att respondenterna inte vågade öppna sig. Detta var något som togs i beaktande och genom att i så stor mån som möjligt ta hänsyn till befintliga relationer i sammansättningen av grupper, var ambitionen att tjejerna skulle finna en så stor trygghet som möjligt i att kunna tala fritt med både mig och med varandra utan oro för ryktesspridning. May (2001) menar att det ställs höga krav på moderatorn i en fokusgrupp och att denne har god insikt i grupprocessen och förståelse för olika typer av faktorer som kan hämma konversationen. Jag har genom föreningsarbete i egenskap av handbollstränare tidigare erfarenhet av tjejer i samma åldrar som respondenterna och ansåg därför att jag som moderator skulle kunna knyta an till tjejerna på ett sätt som skulle underlätta i våra samtal vilket också var fallet. Utan denna erfarenhet är det möjligt att mina samtal med tjejerna hade tett sig annorlunda och materialet inte blivit lika fylligt. Också kontexten av var intervjun utspelar sig är en viktig faktor menar May (2001). Att intervjuerna delvis hölls på skoltid i skolans lokaler medförde risken för att tjejerna skulle uppfattade mig som en auktoritet, en del av "lärarkåren" och "vuxenvärlden" vilket också var en faktor som kunde påverka vad de delade med sig av och således utgången för intervjun. För att motverka denna "effekt" klädde jag mig "ledigt" och förklarade noga innan intervjuerna vem jag var, att jag "likt dem" var student och att det vi pratade om inte hade något att göra med deras skola eller deras lärare. Eftersom ämnet näthat kan upplevas något känsligt klargjorde jag även för tjejerna att ingen av dem var där för att de ansågs som varken *nätmobbare* eller *nätoffer*, utan för att jag helt enkelt var intresserad av deras åsikter i ämnet.

Kvalitet och allmängiltighet

Extra vikt har lagts vid metodkapitlet för att tydligt kunna redogöra för hur studien har genomförts samt hur och under vilka omständigheter materialet som ligger till grund för de resultat som analyserats och presenterats framkommit. Jag har således i detta kapitel, på ett så tydligt och grundligt sätt som möjligt, redogjort för mitt eget tillvägagångssätt i forskningsprocessens samtliga steg. Detta genom beskrivningar av min förförståelse samt hur urval, datainsamling, bearbetning och analys moment gått till för att öka studiens trovärdighet och kvalitet. Ambitionen var att genom en tydlig metod skapa en god transparens för att underlätta för de som ämnar göra en liknande undersökning samt öka studiens pålitlighet. Viktigt att komma ihåg är att fokusgrupps/gruppintervjuers - deltagare aldrig kan utgöra ett representativt urval av en hel population och att gruppens åsikter därför inte kan generaliseras till en hel population (May, 2001). Det som framkommit i denna rapport är därför inte generellt för alla tjejer, men kan däremot användas i replikeringsyfte, det vill säga för att jämföra liknande studier eller liknande situationer.

Teoretiska perspektiv på identitet, relationer, genus och sociala strukturer

Identitet

I boken *Jaget och maskerna* (1994) beskriver sociologen Erving Goffman hur människan framträder i olika situationer och sammanhang så som det förväntas att människan skall framträda. Detta eftersom framträdandet formats och omformats för att passa in i de förutsättningar och förväntningar som finns i samhället eller i de sammanhang där de framförs. Identiteten är enligt Goffman föränderlig och därmed inte densamma genom tid och rum och han förklarar vidare människans identitet genom sin teori om *frontstage* och *backstage*, främre och bakre region. I teorin liknar han den mänskliga identiteten vid framträdandet på en scen. Den främre regionen är de offentliga sammanhang där individen framträder och önskar göra intryck på sin publik. Individen försöker således att kontrollera och styra den information som överförs och som ligger till grund för andra människors intryck av denne. Hur människan agerar i den främre regionen kan variera, och gör det oftast, beroende på publik där den föreställningen som spelas för exempelvis familjen, för vännerna, på jobbet sällan ter sig likadana. Den bakre regionen utgörs av det som sker bakom scenen, mellan scenbytena (Goffman, 1994). På liknande vis intar människan olika scener när hon agerar på nätet och ur Goffmans perspektiv kan tjejernas agerande i form av vad de väljer att publicera i ord och innehåll på sociala medier samt för vem, ses som ett agerande i den främre regionen. I denna sker således en presentation av identiteten där syftet med presentationen till stor del handlar om att bekräfta gemensamma moraliska värderingar i samhället eller i nätverket (Chambers, 2013).

Likt Goffman menar Giddens (1991) att individen ständigt är involverad i sociala interaktioner där identiteten är intimt knuten till olika sociala kontexter. Roller och identiteter konstrueras och rekonstrueras ständigt i det dagliga sociala livet. På så vis menar han att strukturer inte existerar separat från social handling utan ständigt är innesluten i konstruktionen av mänskligt handlande. Människans vardagliga handlingar förstärker och återskapar en uppsättning förväntningar och det är dessa som

skapar sociala strukturer (Giddens, 1991). På samma vis som människor ständigt lär sig navigera i de vardagliga strukturerna, lär människan sig att anpassa sig till de begränsningar och möjligheter som finns i den medierade världen. Därför är det viktigt att förstå de kontexter som finns och återskapas i sociala nätverket eftersom de skapas på samma sätt i medierade miljöer som i fysiska miljöer (boyd, 2010).

Relationer

Allt eftersom den digitala världen tar upp allt mer av ungdomars tid påpekar Cuthbertson Thompson och Bouillon Diaz (2012) att internet har blivit en viktig plats för ungdomar i deras identitetsskapande och en central plats för dem att dela med sig av sina erfarenheter. Hur och vad de delar med sig av formas beroende på relationer och vilken publik de har då de menar att historierna individen delar med sig av anpassas för att passa publiken. Rörande sociala medier menar boyd (2010) att denna publik utgörs av den lista av "vänner" som individen valt att ansluta sig till. Dessa personer kallar boyd för den *föreställda publiken*. Det är dessa personer som individen förväntar sig att integrera med och som vidare formar hur individen kommer att uttrycka sig. Den föreställda publiken fungerar på så vis som ramverk för individens beteende och självprofilering för att passa den avsedda normen i just det kollektivet (boyd, 2010). Således positioneras individen av andra människor och upplever sig själv annorlunda i olika situationer, vilket bidrar till konstruktionen av självidentiteten (Chambers, 2013).

Den publik som finns på de olika sociala medierna och "vänlistan" kan således variera beroende på vilket syfte individen har för användandet av mediet. Genom den senaste tidens ökning av sociala medier och plattformar har också möjligheten till olika typer av kommunikation/interaktion ökat, vilket bidragit till att individer idag väljer medium för att passa ett speciellt förhållande eller syfte (Chambers, 2013). Madianou och Miller (2013) benämner detta fenomen *polymedia*. Polymedia hänvisar till kommunikationsmiljöns förutsättningar som en anpassad kombination av möjligheter (affordances). Varje medium har i mediemiljön olika egenskaper som vuxit fram, framförallt ur sociala praktiker snarare än ur tekniska egenskaper, vilket gör att de passar bättre för en viss typ av kommunikation än en annan. Därför kan polymedia inte endast ses som själva miljön utan måste även förstås utifrån hur användarna utnyttjar de olika sociala mediernas möjligheter för att uttrycka och hantera såväl känslor som olika relationer på olika plattformar. Madianou och Miller (2013) bygger sin teori om polymedia på Lévi-Strauss teorier om strukturalismen, som syftar till att en enhet bestäms lika mycket av vad den inte är som vad den verkar vara. De tar exemplet av en pojke som behöver låna pengar av sina föräldrar. Han kan av förlägenhet välja att skriva ett meddelande till sina föräldrar istället för att ringa. Pojken kan finna det genant att behöva be om pengar och genom att skriva ett meddelande, och på så vis slipa använda sin röst, kan han distansera sig i kommunikationen med

sina föräldrar men samtidigt få fram sitt budskap. På liknande vis erbjuder olika medier olika miljöer, olika känslolägen och olika kommunikationsmöjligheter och tillskrivs således olika egenskaper, vilket gör att människor använder olika sociala medier för olika syften och relationer (Madianou och Miller, 2013).

Sociala medier

Sociala medier är plattformar på internet där användarna själva skapar innehåll och kommunicerar med varandra (Herbert och Englund Hjalmarsson, 2012). Chambers poängterar i sin bok *Social Media and Personal Relationships* (2013) att sociala medier idag är en del av ungdomskulturen och utgör således en stor del av ungdomars vardag och spelar en betydande roll i den dagliga interaktionen med vänner. Det finns idag en uppsjö av sociala medier och likt beskrivningen av polymedia ovan, använder ungdomarna olika plattformar för olika syften samt för att förmedla olika sidor av sig själva. Trots att sociala medier erbjuder ungdomar ett anmärkningsvärt komplext och brett utbud av möjligheter att genom text, bild och film kommunicera och kontakta andra människor utöver deras befintliga vänner, menar Chambers (2013) att sociala medier i huvudsak används för att upprätthålla band med redan befintliga nära kontakter. boyd (2014) kopplar detta till att ungdomar idag har allt mer strukturerade liv, mindre frihet och färre fysiska platser att umgås på. På så vis skapar de egna mötesplatser på sociala plattformar där de kan träffas och socialisera och följaktligen utgör sociala nätverk en plats där ungdomar samlas och umgås, i likhet med hur ungdomar genom alla tider funnit platser så som gator och torg för att umgås (boyd, 2014). Således använder ungdomar sociala medier för att fostra och förbättra både sina vänskaper och identiteter på dessa plattformar vilka spelar en viktig roll i kontakten mellan unga i de situationer när den reella kontakten, alltså face-to-face kontakt, är begränsad (Chambers, 2013). Därför menar Chambers (2013) att sättet som vänskap skapas och bibehålls på inte kan ses som separata metoder i off line- och on line- världen, då tonåringar till allra största del grundar sina online relationer i off line- kontexter vilket vidare väcker känslan av att vara omsluten och befinna sig i en bubbla av kamratgruppens intimitet på nätet. Hon menar att trots att sociala medier skapar nya möjligheter för grupp-privatliv kan de samtidigt undergräva den personliga integriteten eftersom identiteter tenderar att skapas, guidas och regleras genom det publika nätverk av vänner som regelbundet "kollar upp varandra" (Chambers, 2013).

Nätmobbing och Genus

Samtidigt som sociala medier kan erbjuda en känsla av ”privatliv” och integritet, ofta till synes bortom vuxen uppsyn, innefattar de sociala nätverkens publika natur en del risker. Idag finner unga att de faktiskt underhåller sina vänskaper på en mycket publik arena där känslan av intimitet kan vara gemytlig och ömsesidig men samtidigt granskande och dömande vilket lätt kan leda till missförstånd och nätmobbing. Således utförs nätmobbing eller näthat i stor mån av en redan befintlig kontakt eller någon som redan finns i peergruppen. (Chambers, 2013). I sin artikel *Cyberbullying among youth* menar Cassidy et al. (2013) att en av de främsta faktorerna som skiljer nätmobbing och nättrakasserier från mobbing i den fysiska världen, är att den utsatta och förövaren inte kan se varandra när hoten och mobbingen sker. Detta gör att mobbarna inte kan se den utsattas reaktioner, vilket kan bidra till att den emotionella delen av att inte kunna se personens reaktion blockerar empatin som i en face-to-face situation annars uppstår. Vidare menar Cassidy et al. (2013) att genusanalyser runt ämnet nätmobbing pekar på att det finns en skillnad i omfattningen av vilket kön som får utstå mest på nätet, där tjejer är klart överrepresenterade. Dock rör det sig om både tjejer som offer och som förövare. Trakasseriernas natur ser även annorlunda ut då trakasserierna riktade mot tjejer tenderar att vara mer genusbase-
rade (Cassidy et al., 2013).

Attacken av genus

Citron (2009) menar att näthat och nätmobbing mot flickor och kvinnor är ett utspritt problem där sexualitet, kroppen och genus attackeras i hotfulla och nedlåtande termer. Därför är det av högsta vikt att tydligt definiera vad genus innebär för att vidare kunna förstå hur detta påverkar flickors sätt att se på sig själva. Inom sociologin skiljs kön från genus där kön är definitionen av vilken kropp en människa har och vilket kön denna bär (även kallat människans *biologiska kön*). Genus hänvisar istället till de företeelser som tillskrivits det biologiska könet i form av maskulinitet och femininitet samt förställningarna att dessa kategorier är socialt konstruerade (Fay, 1996). Den sociala konstruktionen syftar till hur människan i samhällets organisation formas till olika typer av män och kvinnor, vilket till stor del sker genom den dagliga interaktionen som människan tar för givet såsom i den med familjen, i skolan eller genom tekniken (Holmes, 2008). Cuthbertson Thompson och Bouillon Diaz (2012) menar därför att meddelanden som kommuniceras genom den virtuella världen har en stor inverkan på ungdomars liv och deras åsikter om bland annat utseende, sexualitet och status, vilket påverkar deras sätt att se på verkligheten och deras sätt att beskriva världen och sin egen livshistoria på.

Alla människor måste hantera sin egen genusframställning och det involverar stundtals att mörka olika saker. Ibland tvingas kvinnan att maskera saker för att kunna ses som en ”normal” kvinna och undgå stigmatisering. Även om kvinnan

önskar bryta dessa regler för hur hon förväntas att presentera sig själv, kan hon finna det svårt på grund av rädsla för vad som kan hända. På så vis menar individen inte *avsiktligt* att ljuga utan deras val av hur de presenterar sig själva begränsas av sociala regler, speciellt regler rörande genus och kön, samt av rädslan för stigmatisering (Holmes, 2008). Således har Goffmans stigmatiseringsfenomen i rapporten en nära koppling till den mobbning och de trakasserier som tjejer utsätts för på nätet, där stigmatiseringen till stor del kretsar kring kön, genus och kroppsligt utseende.

Kropp och skällsord

Mary Holmes påvisar i boken *Gender and everyday life* (2008) hur människans uppfattning om kroppen beror på vilket samhälle, miljö och vilken tid hon lever i. Dessa faktorer påverkar följaktligen människans uppfattning om såväl sin egen kropp, andras kroppar samt hur hon vidare kopplar kroppens utseende till de kön kroppen har (Holmes, 2008). Giddens (1991) menar att i dagens västerländska samhälle har kroppen blivit ett yttre uttryck av jaget som kan förbättras och arbetas med för att formas efter behag. Likt hur jaget skapas för att passa in i samhällets olika kontexter och strukturer finns även riktlinjer för hur kroppen skall se ut och uttrycka sig i dessa. Gauntlett (2008) menar att dessa riktlinjer till stor del är skapade genom massmedia. Med hjälp av de kvinno- såväl mansmagasin som fullkomligt fyller tidningsställen i affärerna serveras människan råd och tips för hur hon på bästa sätt kan förändra sitt utseende dels för att må bättre själv men framförallt för att se bättre ut för andra. I kombination av djupt rotade riktlinjer för kvinnlighet som sträcker sig långt tillbaka i tiden blir detta överflöd av föreställningar om hur kvinnan förväntas att se ut, med en slimmad kropp och med kurvor på rätt ställe, således normen för den kvinnliga kroppen och riktlinjerna för människans syn på såväl hennes uppträde som hennes kropp (Gauntlett, 2008).

Ambjörnsson (2004) menar att utöver påhopp på kroppens utseende beskrivs ofta tjejers sexuella utsatthet med ord som hora, fitta eller slampa där dessa benämningar blir ett stigma, betecknande sexuell tillgänglighet och låg status. Detta stigma används av såväl tjejer som killar för att förtrycka och sära (Ambjörnsson, 2004). Citron (2009) menar att denna typ av sexuella trakasserier är ett sätt att frånta kvinnan den sexuella jämlikhet hon kämpat sig till. Genom att jämföra hennes värdelöshet med skällsord av det kvinnliga könet skapas uppfattningen att det kvinnliga könet och kvinnokroppen är värdelös och underlägsen. Denna typ av trakasserier orsakar emotionell stress, påverkar både kvinnor som grupp och samhället som helhet men förstärker framförallt befintliga könsroller och stereotyper (Citron, 2009).

”Du kan inte kallas hora utan anledning, inte när alla skriver det”

De digitalt infödda

För dagens ungdomar är internet nästan lika självklart som luften de andas. Att navigera runt på nätet, titta på filmer, kolla upp vänner och chatta med kompisar hör för dem till vardagen. Marc Prensky (2001) kallar denna generation som växt upp med internet och den digitala tekniken för *digital natives* – de digitalt infödda. De som inte faller in i denna kategori och som fått lära sig den digitala tekniken och internet i vuxen ålder kallar han *digital immigrants* – digitala immigranter. Även om de digitala immigranterna har samma tillgång till nätet och samma möjligheter som de digitalt infödda menar Prensky att dessa aldrig till fullo kommer kunna förstå och behandla nätet på ett lika naturligt sätt som de digitalt infödda då datorer, internet, mobiltelefoner och snabba meddelanden är en naturlig integrerad del av denna generations vardag (Prensky, 2001). En vanlig föreställning om den digitala integreringen i människans liv är den om att det som sker på nätet är separerat från det som sker i den ”verkliga världen”. Det har från digitaliseringens start gjorts en klar distinktion mellan de två världarna som ofta benämnts i termerna *den virtuella världen*, vilken motsvarar den digitala, och *den reella världen*, vilken motsvarar den fysiska. Denna uppdelning har skapat en uppfattning om att det som sker på internet inte är lika viktigt eller verkligt som det som sker i den reella världen. För den digitalt infödda generationen är denna skiljelinje dock inte lika skarp och tanken om att det som sker på nätet inte skulle klassas som reella händelser stämmer inte överens med deras syn på det digitala liv som för dem är lika självklart som verkligt (Sveningsson et al., 2003). Benämningen av det reella livet som synonymt med verkligheten blir därför i dagens samhälle något missvisande och kommer följaktligen i rapporten istället att omnämnas som den fysiska världen, då det som sker såväl i den fysiska världen som i den virtuella världen, för dagens ungdomar, är högt reellt.

Nina, Emmie, Tova, Sara, Johanna, Lisa, Frida, Elin, My, Selma, Agnes, Sonja, Karin, Maria och Therese är alla högstadiel elever i olika åldrar mellan tretton och

femton år och uppväxta efter att den digitala revolutionen slagit rot i samhället. I Prenskys (2001) benämning gör det dem alla till digitalt infödda. Att umgås med sina vänner på de sociala nätverken Facebook, Instagram, Snapchat, Ask och Kik är en lika naturlig del av deras vardagar som att ta en fika med en kompis på stan. Under våra samtal berättar tjejerna att de spenderar större delen av sin lediga tid på sociala nätverk. På frågan om hur mycket tid de dagligen spenderar på sociala medier skrattar samtliga tjejer och är alla rörande överens om att det nog är mer tid än de själva tror.

Att kolla mina sociala medier på mobilen är det första jag gör när jag vaknar och det absolut sista jag gör på kvällen innan jag somnar. – Frida

Deborah Chambers skriver i boken *Social media and personal relationships* (2013) att trots att internet och den digitala revolutionen underlättat för en global kommunikation har den en allt viktigare lokal roll snarare än global när det kommer till ungdomar och tonåringars användande av sociala medier. Hon menar att sociala medier idag tillhör en naturlig del av vardagen och bör sålunda räknas som en del av ungdomskulturen. Sociala medier är mer än bara plattformar på nätet, de är idag ett sätt för ungdomar att umgås på, i likhet med hur ungdomar under alla tider umgåtts i den fysiska världen. På samma vis som identiteter skapats, visats upp och förändrats genom socialiseringen i fysiska möten med andra människor innan den digitala revolutionens utveckling, sker den idag på liknande vis på internet och genom socialiseringen på de sociala medier som ungdomarna spenderar allt mer tid på (Chambers, 2013).

Identitet

Mänsklig identitet kan enligt Giddens (1991) inte ses som en separat enhet från människans omgivning. Han menar att kontexten som omger människan i form av miljö, kulturer, normer och interaktioner med andra människor kommer att påverka hur människan presenterar sitt jag (Giddens, 1991). Likt hur den fysiska världen erbjuder människan olika uppsättningar av vad Giddens menar med kontexter, miljöer och olika uppsättningar av normer som gäller i dessa olika kontexter, samt vilka olika människor dessa inbegriper, erbjuder internet med dess olika sociala nätverk liknande kontexter som vidare kommer att påverka hur ungdomar skapar och visar upp olika sidor av sitt jag genom vilka människor de socialiserar med i de olika miljöerna samt hur de uttrycker sig i text och bild (Chambers, 2013).

Som Chambers ovan poängterar förklarar tjejerna under våra samtal att hur de agerar på de olika sociala medierna skiljer sig beroende på vilket medium de befinner sig på. Tjejernas identitetsskapande inför publik på sociala medier visas således upp genom vad Goffman (1994) kallar deras *främre region*. Denna region är den som

visas upp inför andra men som kan te sig olika beroende på vilken scen individen agerar på och vem som sitter i publiken. Han menar, likt Giddens (1991), att identiteten är starkt knuten till den kontext i vilken den framförs och individen försöker på så vis styra den information den utstrålar och delar med sig av för att passa in i olika sammanhang. Detta gör att jaget blir påverkat av publikens och situationens förväntningar på individen. I samtalen med tjejerna framgår det tydligt att de är högst medvetna om att de intar just denna främre region som Goffman talar om i sina vistelser på sociala medier. I deras berättelser blir det påtagligt att de är väl medvetna om både hur de förväntas att uppträda samt vilken bild av jaget som de önskar förmedla, vilket de förklarar att de anpassar beroende på vilket socialt medium de vistas på.

Nästan alla tjejer uttrycker att de på Facebook är mycket sparsmakade med vad de delar med sig av och det råder inga tvivel bland tjejerna om varför det är så. ”Föräldrarna börjar inta Facebook” menar Agnes. Majoriteten av tjejerna är vän med föräldrar, syskon, släktingar och andra vuxna bekanta på Facebook. Elin menar att detta gör att hon känner sig hämmad på Facebook. Agnes berättar att hennes mamma gärna vill vara hennes ”vän” på Facebook men att hon inte vill acceptera sin mammas vänförfrågan av den anledningen att hon inte vill att hennes mamma skall se vad hon delar med sig av. Frida menar att den största anledningen till att hon inte är lika aktiv på Facebook som på exempelvis Instagram är just det faktum att hon är vän med sina föräldrar på Facebook.

Kravet för att jag ska få ha Facebook är att jag ska vara vän med alla i min familj och då känner jag inte att jag kan lägga upp vad som helst... Så jag kan inte göra så jättemycket där – Frida

På så vis blir Facebook en plats att finnas på men där tjejerna, i likhet med skolan och hemmet, känner att de är under ständig uppsyn av vuxenvärlden vilket påverkar hur de framställer sig själva på detta sociala medium. På Facebook blir det således en krock i det jag som tjejerna önskar uppvisa för sina vänner gentemot de förväntningar som finns på dem från föräldrar och andra aktörer av den vuxna världen. På så vis menar boyd (2010) att det kan vara svårt att hitta en balans när vänlistan utgörs av olika sammansättningar av grupper som alla har olika förväntning av vad som är lämpligt. Hon kallar detta fenomen för *en kollapsad publik*. Genom de olika samansättningarna av förväntningar som finns i publiken skapas således en konflikt mellan tjejernas olika jag och vidare vilket jag som skall reflekteras i kontexten då denne utgörs av olika segment av deras relationer. boyd (2010) menar att begränsad information är ett vanligt sätt att försöka hantera denna kollapsade publik, vilket tjejernas begränsade aktivitet på Facebook talar sitt tydliga språk för. ”Jag är vän med alla mina familjemedlemmar på Facebook men inte på Instagram” menar Johanna, vilket stämmer in på övervägande delen av tjejerna. På så vis utgör Instagram en social plattform som till stor del ännu är en föräldrafri zoon där tjejerna, till skillnad från Facebook, känner sig mer fria.

På Instagram kan man vara mer flippad. Det är mer personligt och jag vill därför inte att familjemedlemmar skall följa mig där för då skulle de se allt jag gör och då skulle man inte våga dela med sig av allt – Johanna

Den syn på Instagram som Johanna presenterar i citatet uttrycks av flera av tjejerna. På Instagram beskriver de att de med bilder erbjuder ett fönster in i andras vardagar och på liknande vis själv lägger upp bilder som på bästa sätt beskriver deras egna liv och vardagar. I likhet med hur tjejerna i den fysiska världen är selektiva med vad de vill dela med sig av till sina föräldrar beskriver tjejerna Instagram som ett sätt att avskärma sina föräldrar från en viss typ av information om dem själva och deras liv. Vidare beskriver tjejerna hur de genom att använda sig av andra sociala medier och funktioner såsom Kik, Facebookchatten och Snapchat, som är mer av mer privat natur, kan vara ännu mer selektiva och vågar vara mer öppna och personliga med sina nära vänner då de inte agerar inför en stor publik. Således agerar de i denna bemärkelse på vad Goffman (1994) benämner som den bakre regionen. I den bakre regionen beskriver tjejerna hur de på ett mer avslappnat sätt tillåts socialisera och fördjupa sina vänskaper. Dessa beskrivningar tjejerna ger mig av sitt agerande på de olika sociala medierna visar på tydliga kopplingar till Chambers (2013), som menar att sociala medier erbjuder ungdomar möjligheten att genom integrering utöver fysiska och rumsliga dimensioner fördjupa olika kontakter, samtidigt som de ges utrymme att förhandla sina identiteter i olika miljöer till stor del oberoende av föräldrar eller annan vuxen tillsyn.

Mitt bästa jag

Gemensamt för samtliga sociala medier och iscensättningen av jaget menar tjejerna är förmedlingen av det perfekt livet. Det framgår tydligt bland tjejerna att det är viktigt vad andra tycker och tänker om dem och att de är medvetna om att de i framställningen av sig själv på de olika sociala medierna kan påverka denna bild. ”På nätet är man lite snyggare och lite gladare” menar Johanna och Lisa säger att ”man visar aldrig upp sin sämsta sida på nätet, det vill man ju inte”. Elin säger att hon aldrig delar med sig av saker som är dåliga utan bara bra tillfällen, och absolut aldrig bilder som inte visar henne från hennes bästa sida. ”Man vill visa att man är snygg och har ett socialt liv och sånt” menar hon. På samma sätt som det är en självklarhet för tjejerna att framställa sitt eget jag i det mest perfekta ljuset framgår det att det samtidigt är ett stressmoment att ständigt se andras välpolerade yta på sociala medier. Johanna förklarar att hon kan ha svårt att koppla av om hon är hemma någon kväll och ser på sociala medier att andra gör en massa kul saker och umgås med massa kompisar. ”man känner att varför är inte jag så populär?” (Johanna).

Ja alltså, man får ju bara se bra bilder och allt som är bra. Och när man bara får se allt som är bra ser man ju bara hur bra den andra personen är och så kan man bli lite ledsen för att man själv inte är så bra – Lisa

Man kan förstå tjejernas berättelser om hur de ständigt jämför sig med vad de får ta del av på sociala medier med hjälp av Giddens teorier om den mänskliga reflexiviteten i identitetsskapandet. Med reflexivitet menar Giddens (1991) att människan tar hjälp av utomstående faktorer för att referera till sig själv och sitt eget jag. Således menar han att människan, genom att iakttä sig själv i förhållande till omvärlden skapar och omskapar sin identitet för att passa specifika miljöer. Följaktligen talar Giddens om samhället som en form av andra människors handlande. Hur människan uppfattar andra och sig själva är således knutet till denna form där samhället och samhällssynen inte existerar isolerat från människors handlande utan skapas, reproduceras och vidmakthålls genom den dagliga kommunikationen och i möten mellan människor (Giddens, 1991). På liknande vis blir tjejerna varandras största referensram till verkligheten genom deras interaktioner på sociala medier och reproducerar i varje ”perfekt” bild tanken om det perfekta livet och det perfekta utseendet, och som Lisa uttryckte det, blir dessa ett sätt att jämföra sitt eget liv och sitt eget jag. Tjejerna blir således själva betydelsefulla aktörer i skapandet och reproduktionen av denna struktur, något som Cuthbertson Thompson och Bouillon Diaz (2012) förklarar genom den stora inverkan kommunikationen i den virtuella världen har på ungdomar idag. Den snabba informationen som ungdomarna själva är med och skapar är konstant och påverkar sålunda deras syn på såväl deras eget som andras utseende och jag, vilket har en stor inverkan på hur de själva vidare beskriver och kommunicerar sitt eget jag och livshistoria (Cuthbertson Thompson och Bouillon Diaz, 2012).

Relationer

Efter att Facebookanvändandet 2006 exploderade har sociala medier och ungdomars användande av dessa diskuterats friskt. I folkmun och offentliga samtal beskrivs ofta ungdomars användande av sociala medier synonymt med ett missbruk som fråntar dem deras privatliv och umgänge genom att isolera dem från omvärlden och deras vänner (Chambers, 2013). I motsats till detta beskriver Boyd (2014) sociala medier som en tillflyktsort för ungdomar när den fysiska världen allt mer begränsar deras möjligheter för umgänge. Hon menar att ungdomar idag är hårt granskade av vuxenvärlden och samhället och de har i hennes mening allt färre fysiska platser där de kan umgås och uttrycka sig fritt på utan att behöva oroa sig för den vuxna världens granskning. Sålunda bör ungdomars förkärlek till sociala medier ses som ett direkt svar på den granskning och de begränsningar den fysiska världen satt upp för deras umgänge och expressivitet (Boyd, 2014). Vidare beskriver Chambers (2013) tonåringars användande av sociala medier som en förlängning av det fysiska sociala livet in i den virtuella världen, där umgänget och vännerna snarare reflekterar det fysiska livet än skuggar det.

Chambers (2013) beskrivning av ungdomars relationer på sociala medier styrks under samtalen med tjejerna där de till stor del beskriver sina relationer på sociala

medier som desamma som de relationer de har i den fysiska världen. Många av tjejerna menar att de för ett par år sedan accepterade alla vänförfrågningar de fick på exempelvis Facebook för att ge sken av att ha många ”vänner”, men att de nu har ”rensat” upp i vänlistan och tagit bort folk de inte känner. Idag accepterar de bara personer som de känner eller har träffat i verkligheten. Således är deras vänlistor numera baserad på kontakter som knutits i den fysiska världen och relationerna tjejerna har på Facebook har således en fysisk koppling till deras virtuella liv. Vidare tror tjejerna att de på sin fritid umgås och socialiserar mer med sina vänner via sociala medier än vad de fysiskt gör, vilket inte är något som de reagerar speciellt över.

Ibland så kan jag prata eller typ snapchatta med någon kompis en hel kväll och då känner jag att umgängeskvoten blir uppfylld. Då känner man inte att man behöver hänga med någon, även om det kanske är roligare att hänga på riktigt för då kan man ju hitta på grejor – Agnes

Likt Prenskeys (2001) beskrivning av de digitalt infödda uppskattar tjejerna hastigheten i kommunikationen som de sociala medierna bidrar till och framförallt så ligger mycket av fokus på bilder, ett återkommande ämne under samtliga samtal i de olika tjejgrupperna. Prensky (2001) menar att den digitalt infödda generationen har en speciell förkärlek till bilder. Han påpekar att det är vanligt bland de digitalt infödda att föredra bilder före text, vilket delvis beror på den enkelhet och hastighet i vilket en bild kan förmedla ett budskap. Prenskeys beskrivning av kärleken till bilden kan vara en av förklaringarna till tjejernas förkärlek till de socialt bildbaserade nätverken Instagram och Snapchat där Instagram tillhör de sociala medier som tjejerna uttrycker att de är flitigast på att uppdatera.

Den vardagliga medieekologin

Madianou och Miller (2013) menar att i takt med den tekniska och digitala utvecklingens framfart har förutsättningarna för människans kommunikation utöver de rumsliga och fysiska gränserna förändrats. En av de största förändringarna som skett över de senaste åren menar de är övergången från en situation där kommunikationen till stor del anpassades efter mediet, till att mediet idag istället anpassas efter kommunikationen. De menar att med det ökade utbudet av medier, såväl tekniska som sociala, ges människan andra valmöjligheter för hur de använder de olika medierna, där fokus inte primärt längre vilar på mediets kommunikativa förmåga. På så vis poängterar de att en ny typ av medieekologi har formats där vikten istället läggs på de sociala och moraliska aspekterna av hur olika medier används för olika syften. Madianou och Miller (2013) kallar detta fenomen för *Polymedia*. Med polymedia som ramverk blir de teknikval som erbjuds av sociala medier synliga i såväl kulturella som moraliska val i ungdomars sätt att bedriva relationer på de olika sociala plattformarna (Chambers, 2013).

Vad tjejerna gör på sociala medier varierar en aning, men att umgås och prata med vänner menar de är genomgående. Dock understryker de att *hur* interaktionen och kommunikationen sker varierar beroende på vilket medium de befinner sig på. Tjejernas medvetenhet om att varje socialt medium har sitt specifika användningsområde blir således tydlig i hur de beskriver att de använder de olika plattformarna för att mätta olika sorters behov och underhålla olika typer av relationer, vilket tydligt anknyter till Madianou och Miller (2013) och Chambers (2013) diskussioner kring polymedia. På Facebook är tjejerna, som tidigare nämnt, inte speciellt aktiva och delar inte med sig av mycket mer än någon bild då och då vilket i deras egen mening oftast sker i samband med att de byter profilbild. Trots att tjejerna inte är speciellt aktiva på Facebook har tretton av de femton tjejerna Facebookkonton och på frågan varför de har ett konto är de samstämmiga. Facebook beskrivs mer som en social kalender där tjejerna kan hålla koll på event, födelsedagar och framförallt där andra kan ”kolla upp dem” och de själva kan ”kolla upp andra”. Även chattfunktionen används för att på ett snabbt sätt kunna föra privata konversationer med vänner. Till skillnad från Facebook, som tjejerna upplever har relativt hårda restriktioner för vad som är okej att lägga upp tycker de att Instagram erbjuder något friare möjligheter för uttryck. På Instagram menar tjejerna att de tillåts vara mer personliga och vågar lite mer. Tova berättar att hon sällan är aktiv på Facebook och lägger näst intill aldrig upp någon bild där. Däremot är hon mycket aktiv på Instagram där hon ofta uppdaterar med att lägga upp bilder, vilket är ett beteende som tjejerna har gemensamt.

Jag lägger inte upp nått på Facebook direkt, byter profil bild ibland eller lägger upp någon bild väldigt sällan och då är det en selfie. Fast på Instagram lägger jag upp mycket, och där är det mest selfies – Elin

Som tidigare nämnt är Instagram en favorit hos tjejerna och används flitigt både aktivt för att själv dela med sig av bilder, men även för att se vad andra delar med sig av. Bilderna på Instagram beskriver tjejerna till stor del utgörs av så kallade selfies, vilket är benämningen på ett fotografiskt självporträtt, ofta taget av personen själv. Utöver selfies kretsar mycket av bilderna kring umgänge med vänner och visuella beskrivningar av deras sociala liv på ett så smickrande och intressant sätt som möjligt. Mycket av samtalen tenderar att glida in på just ämnet bilder och tjejerna säger att det är bilder som gäller just nu både på Instagram men också i privata delningar av bilder via Snapchat. Sajten Ask däremot delar tjejerna i två läger av användare och besökare. Knappt hälften av tjejerna har ett användarkonto men eftersom sajten fungerar på så sätt att det inte behövs ett användarkonto för att ändå fritt kunna navigera runt på nätverket och ställa frågor till de som har konton, förenas samtliga tjejer i besökande av sajten, oavsett om de har ett användarkonto eller inte. De två lägren av användare och besökare är även överens om motivet till att finnas på sajten och det råder konsensus om uppfattningen att på Ask vistas de på för att ha koll på vad som sägs om såväl andra som om dem själva. I tjejernas beskrivning av hur de på olika sätt använder sig av de olika sociala nätverken blir det tydligt att de på ett medvetet sätt tar mediets specifika möjligheter i beaktande för att kunna kontrollera ett

visst förhållande eller ett visst sätt att kommunicera på, vilket belyser vad begreppet polymedia bygger på enligt Madianou och Miller (2013).

Publiken

Det finns ytterligare ett tydligt mönster i tjejernas agerande på de olika sociala medierna, utöver vad de använder de olika plattformarna till, som klart kan relateras till Madianous och Millers (2013) diskussioner om polymedia. Detta syftar på hur mycket tjejerna är villiga att dela med sig av på de olika plattformarna. Vad och hur mycket de delar med sig av har således en stark koppling till och reflekteras, utöver mediets användningsområde och syfte, av den publik som tjejerna har på de olika sociala medierna. ”Vad man delar med sig av på sociala medier beror helt och hållet på vilken relation man har med personerna på det specifika mediet” menar Sonja. boyd (2010) menar att det därför är viktigt att känna den publik som finns när det handlar om att avgöra vad som är socialt acceptabelt att säga eller dela för att kunna veta hur det kommer att tas emot av publiken. Således menar boyd, precis som Sonja påpekade, att publiken är en kritisk aspekt av kontexten. Det finns i boyds (2010) argument om publiken klara likheter med Goffmans (1994) teorier om hur individen antar varierande identiteter i den främre regionens olika sammanhang. På samma sätt som hur tjejerna anpassar sig efter publiken på en del sociala medier för att jaget skall stämma överens med de förväntningar publiken har, använder de på liknande sätt andra sociala medier för att anpassa publiken till identiteten.

De olika sajterna tjejerna vistas på erbjuder alla olika grader av reglering för att kunna styra publiken. På Facebook måste vännerna först accepteras, men valet finns även att ha en öppen profil. Med detta menas att även de som inte finns med i vänlistan kan se vad som finns på profilen. Instagram har ett liknande system, men Ask har som tidigare nämnt ett system som automatiskt gör alla användare såväl besökare till en potentiell publik.

När jag väl lägger upp något på Facebook eller Instagram tänker jag liksom flera gånger; Vilka är det jag har på Facebook och Instagram och vilka är det jag visar det här för? – Karin

Tjejerna uttrycker att de tänker en extra gång på publiken innan de delar med sig av saker på sociala medier. ”Ibland när jag skall uppdatera så väntar jag lite för att verkligen vara säker och så tänker jag vilka är det om kommer se detta?” (Therese). Selma menar att hon funderar mycket kring just publiken och har därför gjort sin profil på exempelvis Instagram privat för att inte vem som helst ska kunna se. Denna kontextuella förståelse som tjejerna visar i sitt agerande på de olika sociala medierna tyder på en ny typ av reflexivitet. Denna reflexivitet talar sålunda emot de förutfattade åsikter som Chambers (2013) menar ofta förekommer i diskussionerna kring ungdomars vistelse på sociala medier och som hävdar att ungdomar inte tänker sig för på nätet, varken ifråga om vad de delar med sig av, till vilka de delar med sig eller konsekven-

serna av deras handlande. Detta i kombination med det polymediabeteende och den förståelse för nätverk som tjejerna visar tyder på en typ av helhetsförståelse av nätverkens alla delar, möjligheter och nackdelar. Denna typ av helhetsförståelse är inget jag stött på i den litteratur eller i de tidskrifter som jag gått igenom inför denna studie där endast segment av den helhet jag här belyser har beskrivits i ungdomars mediala beteenden. Således benämner jag detta fenomen för *socio-digital nätverksreflexivitet* vilket myntas ur tjejernas sätt att beskriva den reflexivitet de ständigt genomgår i sitt digitala liv där konsekvenser, relationer, kontexter, fördelar och nackdelar behandlas i samtliga interaktioner och konversationer på nätverken där de ständigt går tillbaka till sig själv och således resonerar med sig själv om konsekvenser eller möjliga konsekvenser av sitt beteende.

En suddig gräns

boyd (2010) menar att även om publiken i den fysiska världen har samma inverkan på mänskligt agerande som den har på de olika sociala medierna finns det en viss skillnad när det gäller publiken på medierna. Hon menar att i den fysiska världen har människan ofta en god uppfattning om vem som tar del av hennes uppträdanden på olika icke medierade platser. På sociala medier förändras dessa förutsättningar något. Genom att avskärma oönskade personer från att ta del av innehållet på olika plattformar, alltså genom att utnyttja de privatiseringsverktyg som nätverk kan erbjuda ges tjejerna enligt boyd (2010) en möjlighet att reglera sin publik, vilket många av tjejerna också påpekar att de gör. Dock menar hon att vare sig individen försöker att reglera publiken eller inte så utgör de personer som följer en eller de som utgör väntlistan endast vad hon kallar för den *föreställda publiken*. Denna representerar de personer som användaren förväntar sig kommer att ta del av innehållet. Som uttrycket påpekar är denna publik emellertid endast föreställd och den *verkliga publiken* kan te sig mycket större. Eftersom sociala nätverk är ett stort spindelnät där olika publikter länkas samman finns ständigt en chans för spridning till människor som inte ingår i den publik som skapats och förväntas ta del av innehållet (boyd, 2010). I samtalen med tjejerna framgår det tidigt att detta begrepp inte är något främmande för dem. Som digitalt infödda är de vana att navigera runt i de sociala nätverken och de visar även på en förståelse för att det är svårt att avskärma ett socialt nätverk och en publik från en annan. Frida menar att det finns en ständig rädsla för att saker hon delar med sig av på nätet, både i offentliga forum och i privata meddelanden, ska leva vidare och delas.

Saker som delas kan andra se och vidare dela med sig av till andra, på det sättet som de har tolkat det, och så blir det kanske konstigt och kommunikations fel vilket leder till missförstånd – Frida

Tjejerna menar att de älskar att skvallra över sociala medier. Oftast sker detta via privata chatter eller i gruppchatter där de diskuterar allt mellan himmel och jord. I dessa privata chatttrum kan tjejerna inta sin bakre region då deras agerande inte längre är synligt för den stora publiken och med stöd från Goffman (1994) kan chatttrummen således åtminstone delvis ses som det som händer bakom scenen och mellan scenbytena. Dock, likt Frida påpekar, finns det alltid en risk för att det tjejerna delar med sig av och talar om i den bakre regionen skall blottas för någon ”obehörig”. När detta sker menar Goffman (1994) att det sker en kollision mellan individens främre och bakre region vilket kan resultera i stress och en förvirring av vilket jag som gäller, vilket stämmer överens med den rädsla Frida beskriver i citatet ovan. Maria menar att man i den bakre regionen kan skriva vad som helst till sina kompisar bara för att ha något att prata om och framförallt tar skvallret form genom hur de delar med sig av olika bilder och texter de hittat på nätet i allmänhet, men på sina sociala nätverk i synnerhet. Som boyd (2010) påpekar kopplar tjejerna på så vis ihop olika publikker, från olika kontexter och information når således utöver den publik de föreställde sig att nå. Vidare påpekar Agnes att det inte heller alltid finns en skarp linje mellan den virtuella världen och den fysiska världen då hon och hennes kompisar ofta, i den fysiska världens interaktion, delar med sig och visar varandra vad de fått ta del av i den virtuella världen. Således menar boyd (2010) att i takt med att sociala nätverk blir allt vanligare blir det också svårare att dra en tydlig linje för vad som är publiken på sociala medier och publikerna i den fysiska världen. De publikker som finns på sociala medier blir därför allt svårare att isolera från den fysiska världen och digitalt handlande blir således en del av det fysiska vardagslivet samtidigt som det påverkar det (boyd, 2010). boyds argument styrker vidare synen på den virtuella och den fysiska världen som två sammanlänkade miljöer snarare än två separata världar.

På sättet som tjejerna beskrev sin aktivitet på Facebook som begränsad till följd av sin kollapsade publik är således Facebook ett socialt medium där tjejerna anpassar sig efter publiken på ett helt annat sätt än vad de gör på Instagram. Tjejerna beskriver istället Instagram som ett medium där de är mer öppna och där publiken de har, till skillnad från på Facebook, istället är konstruerad och anpassad för att passa det jag de önskar uppvisa. Attityden kring Instagram är mer ledig och tjejerna menar att det beror på att det är den typ av image mediet har. På Instagram menar de att de vågar vara mer öppna med vad de delar med sig av men också mer öppna med vem som får följa dem. På Instagram finns det således även ett större bekräftelsebehov hos tjejerna. Mycket av resonemangen som tjejerna ger mig kring sitt agerande på sociala medier handlar om att bekräfta andras syn på dem själva i en specifik kontext men även att få det egna jaget bekräftat för sig själv såväl av andra. På Instagram är de mer personliga och söker således mer bekräftelse av publiken de har genom vad de delar med sig av.

På Instagram har jag privat profil men jag accepterar ändå andra som jag inte vet vilka de är för att få följare för på Instagram är det viktigt med många följare och att få många likes – Elin

Vad Elin påpekar i citatet ovan är att det är en annan typ av mentalitet som finns på Instagram och som vidare tillåter tjejerna att kunna vara mer personliga i vad de lägger upp, så länge de håller sig inom de gränser för vad som anses acceptabelt eller lämpligt att dela med sig av. Gränsen för vad som anses acceptabelt på Instagram är högre än på exempelvis Facebook menar tjejerna. Tjejerna beskriver dock gränsen för vad som är okej att lägga upp på Instagram mer som en grå-zoon där den personliga toleransnivån av vad någon är beredd att riskera att få för feedback på bilden är den som sätter gränsen och feedbacken kan vara långt ifrån trevligt. De själva börjar reagera när bilder är för avklädda eller utmanande. ”Man reagerar när folk lägger ut bilder på sin kropp. Det är sånt som inte jag hade lagt upp” (Nina).

Är det en tjej som lägger upp bilder där hon har en djup uringning så är det lätt att gå på henne för att man tycker att hon förtjänar det eller tigger om det. För att hon har utmanande kläder – Frida.

I diskussionerna om vad som anses olämpligt tenderar samtliga tjejer att endast prata om andra tjejer och det ständigt återkommande ämnet är uringningar, lättkläddhet och utmanande kläder. Det blir uppenbart i samtalen att de själva kopplar olämpligt uppträdande på nätet primärt till tjejer, ett ämne som jag kommer att återkomma till och behandla djupare längre fram i rapporten.

Den anonyma publiken

Trots att det inte alltid finns en skarp linje för vem som kommer att ta del av den information som delas, alltså vilka som utgår publiken, menar boyd (2010) att utan någon information alls om publiken blir det således svårt att avgöra hur individen skall bete sig och än mindre vilka justeringar som bör göras baserat på publikens reaktioner (boyd, 2010). Eftersom Ask, till skillnad från de övriga fyra sociala medierna tjejerna vistas på, inte erbjuder sina användare förmågan att veta vilken publik de agerar inför och inte heller kunna justera denna publik blir det således svårt att avgöra vad som är socialt accepterat i just den kontexten. Detta i kombination med den anonymitet som sidan erbjuder såväl sina besökare som användare kan således vara en av förklaringarna till det hårda och tuffa klimat som utvecklats på sidan, där tjejerna beskriver förnedring, mobbning och hat som regel snarare än undantag.

Flera av tjejerna berättar att de tidigare haft ett användarkonto på sidan Ask men att de tagit bort det till följd av allt hat de fick utstå. Trots att många av tjejerna inte längre har kvar sina användarkonton så är samtliga tjejer flitiga besökare på sajten. ”På Ask svarar man på frågor och så. Fast man kan ju ta bort frågorna för det är mest mobbning där, fast då är det ju inte någon mening att ha ett konto” menar Sonja. Tova berättar att hon aldrig fått hat på något av sina sociala medier förrän hon skaffade ett konto på Ask. ”På Ask skriver folk vad som helst eftersom de kan vara anonyma och på Ask tror jag att folk skriver saker som de inte skulle säga i verkligheten” säger hon. Tova menar dock att även om sajtens uttalade syfte är att ställa frågor

till varandra menar hon att alla vet att Ask är sajten där hatet finns, och att det inte alltid formuleras i frågeform. Under samtalen i samtliga grupper blir kopplingen mellan sajten Ask och näthat tydligt och Sara påpekar att ”om man skaffar Ask så är det nästan en inbjudan till hat” en syn som på ett eller annat sätt delas och uttrycks av samtliga tjejer i samtliga grupper.

Det finns nästan inte en enda sida på Ask som inte har hat på sig. Alla har fått någonting, någon gång – Nina.

Många av tjejerna menar också att de tycker att människor får skylla sig själva om de har ett konto på Ask och får hat, och att de därför inte riktigt besitter rätten att klaga när hatet kommer. Tova, som är en av tjejerna som haft ett konto på sajten, men som tog bort det till följd av hatet hon fick, menar att ha ett konto på Ask är som att bädda för hat. Det är dock med hatkärlek som tjejerna i samtliga grupper diskuterar sidan Ask. De tycker inte om hatet men de gottar sig i skvallret och informationen de får ut av sidan. De vill ju veta vad folk undrar om dem och menar därför att Ask är ett bra sätt att ha koll på folk och få reda på saker de inte får reda på annars. Klart blir dock att det hårda klimatet som Ask utgör i form av förnedring och hat är villkor som tjejerna uttrycker att de inte fullt ut accepterar, men är villiga att ha överseende med i förmån för att kunna veta vad andra säger, tycker och tänker om dem.

Med rädsla för hatet

Det finns således många faktorer som spelar in på hur tjejerna väljer nätverk och hur de på de olika nätverken underhåller olika relationer, vilket vidare påverkar den jag-identitet tjejerna uppvisar. Det framgår att tjejerna är väl medvetna om hur nätet fungerar och hur de ska förhålla sig i de olika sociala kontexterna som de olika plattformarna tillhandahåller för att upprätthålla och visa upp de olika *jag* de önskar visa för sina publikar, eller som deras publikar förväntar sig att se. Vidare får positioneringen av tjejernas identitetsskapande på nätet en ny dimension utöver de normer och regler som diskuterats i de olika nätverken i förhållande till publikerna, där tjejernas positionering av identiteten också till stor del har en annan avsikt. Avsikten är att positionera sig på ett sådant vis att de på bästa sätt undviker att falla offer för skitsnack, hat och trakasserier. Maria påpekar att hon ofta är rädd att folk skall prata skit om henne som ett resultat av det hon delat. ”Om man lägger upp typ en bild så tycker andra att den ser konstig ut och så börjar de prata om den och så” menar Therese. Thereses oro delas och uttrycks både direkt och indirekt i samtliga samtal med tjejerna. Trots att tjejerna gör sitt bästa för att ”inte sticka ut allt för mycket” ligger makten för det hat de fruktar allt för ofta utanför deras egna händer då andras förnedring genom hat positionerar dem på ett icke önskvärt sätt, både för deras egen som inför andras beskådning. Således blir det klart i våra samtal att hatet både direkt och indirekt påverkar såväl jaget som de visar utåt, alltså i deras främre region, som deras egen självuppfattning.

Med könet som stigma

Holmes förklarar i boken *Gender and everyday life* (2008) hur människan förstår och organiserar vardagen i förhållande till skillnaden mellan män och kvinnor. Detta bygger, till stor del, på särskilda överenskommelser kring kön, kroppen och det producerade genuset. Följaktligen påvisar Goffman (1959/2011) att människan har ett behov av att kategorisera människor vilket bidrar till att skapa en förväntad bild av hur människor i samhället skall bete sig och se ut, där den skilda kategoriseringen av män och kvinnor är en del av dessa. Det är vidare denna könskategorisering som både medvetet och omedvetet skapat normer och stereotyper för vad människan kan förvänta sig av sin omgivning, samhället och av de olika könen (Goffman, 1959/2011). I boken *Kvinnohistoria: om kvinnors villkor från antiken till våra dagar* (1992) beskriver Yvonne Hirdman hur kvinnan genom historien ständigt kategoriserats som annorlunda och verkat under andra villkor där hon ständigt tvingats underordna sig mannen. Hennes självständighet och rätt till sitt eget liv och sin egen kropp har genom historien fråntagits henne genom bland annat reglering av avlönat arbete, bortgifte och sexuell reglering. Historien, språket och föreställningen om kvinnor och män präglas således av det manliga könets överhöghet där mannen utgjort normen i samhället och där kvinnan således varit avvikelser. Trots att samhället utvecklats och kvinnor idag har en mer jämställd position blir dessa gamla regleringar av kvinnan synliga i de strukturerade förväntningar som finns av det feminina uppvisandet, där förväntningarna på kvinnan och mannen inte är desamma (Hirdman, 1992).

Under samtalen blir det tydligt att tjejerna är väl medvetna om dessa överenskommelser och hur de som bärare av det kvinnliga könet förväntas uppträda i form av hur de uttrycker sig i sin femininitet, inte bara i samhällets fysiska värld utan framförallt på nätet. Detta genom hur de själva upplever sig ha restriktioner för sitt agerande och uppvisande av såväl identiteten som sin kropp. Tjejerna beskriver hur kroppen förväntas att vara slank, med kurvor på rätt ställen, men hur den absolut inte får utstråla sexualitet i form av lättkläddhet eller utmanande klädslar. Hur de ständigt på ett sexuellt sätt granskas, men samtidigt förväntas behålla sin dygd och oskuld. När någon avviker från de stereotypa förväntningar som finns menar Goffman (1959/2011) att denna kommer att behandlas annorlunda i mötet med andra individer. Giddens (1991) beskriver att människan har en emotionell investering i sin världsbild, vilket kan göra att hon reagerar mycket starkt när någonting inte stämmer överens med hennes bild av verkligheten eller hur saker och ting skall vara. När människor i omgivningen visar sig besitta egenskaper som inte stämmer överens med de normer gällande den kategori de placeras i reduceras de i våra tankar (Goffman, 1959/2011). Den som på ett icke önskvärt sätt avviker från de förväntningar som i samhället klassas som normala tilldelas vad Goffman (1959/2011) kallar för ett stigma. Detta leder till att andra vidtar diskriminerande åtgärder för att förklara och övertyga om den stigmatiserades underlägsenhet. På nätet tar denna stigmatisering sig uttryck, enligt tjejernas beskrivning, genom olika fula ord och beskrivningar som används som metaforer för stigmat.

”du är så ful, du är en sopa som bara skickas vidare till andra”,

”Du är tjockare än big mama”,

”Slampa, hoppas du dör”,

”Hora hora hora”

”Det vore bättre om du dog”,

”Fan vad blek du är”,

”Sån hora du är, du är dum i huvudet”.

Citaten ovan är endast ett axplock av vad tjejerna berättar att de får höra på nätet som ett resultat av de texter och bilder de delar med sig av². Ibland behöver det inte ens finnas en anledning, det räcker helt enkelt ibland med att vara tjej förklarar Frida. Hatet som tjejerna själva får, såväl det hat som de ser att andra tjejer få, beskriver de har den gemensamma nämnaren att det till stor del kretsar kring deras utseende och tanken om kroppen som en sexuell symbol.

Ja och till exempel om en tjej hade lagt upp bilder på sig själv med en djup uringning så hade hon fått ett rykte direkt om att vara billig och att vara falsk men om en kille hade lagt ut en bild på typ sin mage så hade alla tyckt att han var *king* – Elin

Citron (2009) menar att den genusbaserade form som näthat riktat mot kvinnor och tjejer vanligt tar sig uttryck i är ett utspritt och stort problem. Det påverkar såväl flickors som vuxna kvinnors syn på sig själva då den kvinnliga sexualiteten och kroppen attackeras i form av nedlåtande termer. Som Goffman (1959/2011) påpekar, beskriver tjejerna hur de ofta tvingas mörka saker om sig själv som inte anses passa in i de normer av vad som förväntas av såväl kvinnans beteende som hennes utseende för att undgå stigmatisering. Sålunda granskas tjejernas agerande, uttalanden och utseende på nätet under helt andra premisser än pojkars och det kvinnliga könet blir således tjejernas största stigma.

Att fly eller illa fåkta

För att värja sig mot hatet på nätet menar Cassidy et al. (2013) att det är vanligt att flickor väljer att ”stänga ner” eller ta bort sina profiler på sociala medier. Liknande argument gav tjejerna i sina beskrivningar om hur de tog bort sina användarkon-

2 Eftersom dessa citat anses extra känsliga och personliga för tjejerna har jag här avstått från att citera med tjejernas namn.

ton på exempelvis sidan Ask till följd av de påhopp och förnedringar de fick utstå. Cassidy et al. (2013) menar dock att eftersom internettrakasserier och näthat ofta sker på sociala medier, vilket utgör en så stor del av ungdomarnas vardagliga vistelse, kan det således upplevas som svårt att fly från näthatet utan att känna sig avklipp från den sociala världen flickorna själv, deras kompisar och omgivning vistas i. Detta blir påtagligt genom hur tjejerna beskriver att de ständigt förhandlar med sig själva om vad de är villiga att acceptera, där fördelarna av att vistas på ett speciellt nätverk vägs mot nackdelarna.

Förr skrev folk mycket till mig som fick mig att må dåligt. Typ när jag loggade in på Ask och läste allt fult som var skickat till mig så började jag må dåligt, så jag tog bort mitt konto – Sonja

Det är ju samtidigt kul när någon frågar nått, att någon är intresserad av en. Och sen vill man ju se vad folk tycker om en även om det är negativt. Man vill ju liksom inte ta bort sin Ask för då kan man ju inte få reda på det – Selma

Det händer ju att man får bra saker till sig också... Men ja, de e kanske inte riktigt är värt det i jämförelse med allt negativt man får om man tänker efter – Karin

Tjejernas beskriver hur de anser att fördelarna i flesta fall vinner över nackdelarna, vilket deras återkommande aktivitet på Ask talar sitt tydliga språk för. De förklarar att även om de tagit bort sina konton från sidor som Ask, så kan de inte hålla sig borta av rädsla för att isoleras från informationen om och från sin sociala omgivning. Således förhandlas ständigt toleransgränsen om för vad tjejerna är beredda att tolerera och flyttas gradvis framåt. Således finns även här kopplingar till den socio-digitala nätverksreflexiviteten som tidigare diskuterats. På samma vis som tjejerna beskriver att de överväger vad de lägger ut och delar med sig av, överväger de att finnas eller inte finnas på olika plattformar i för- och nackdelar vilket även visar tecken på det underliggande behovet av bekräftelse. Genom att inte finnas på sidor som Ask skulle de, som Karin nämner i citatet ovan, riskera att gå miste om någon skrev något bra om dem. I diskussionerna om Ask kan således utläsas att det är en viktig aspekt för tjejerna att få bekräftat om omgivningen pratar om dem och under vilka förutsättningar detta sker, vare sig det är negativt eller positivt.

Synen på sig själv och andra när ryktet går

Chambers (2013) menar att sociala medier har förändrat förutsättningarna för rykesspridning. Genom alla de otaliga sammanlänknings av publikationer som boyd (2010) talar om kan ryktet således färdas både hastigare och få större räckvidd. Chambers (2013) menar vidare att rykten sprids via skvaller, vilket också är det som ligger till grund för mycket av den mobbning, trakasserier och hat som sker på nätet där sociala medier utgör en katalysator genom deras förmåga att göra skvaller mer lättillgängligt genom viral spridning (Chambers, 2013). Som i så mycket annat rörande det

dagliga livet på nätet visar tjejerna även i detta ämne en stor kännedom och kunskap genom hur de själva försöker positionera sig, men uttrycker samtidigt att oron för vad andra skall tycka och tänka allt för ofta finns i bakhuvudet. Detta menar Cassidy et al. (2013) är typiskt för tjejer när det kommer till nätmobbning och trakasserier på nätet, då tanken om att få sitt rykte förstört är en vanligare orosfaktor bland tjejer än killar. I början av våra samtal uttrycker många av tjejerna att de tar det som skrivs om dem själva och om andra på nätet med en nypa salt, men allt eftersom våra samtal fortlöper så tränger ändå en oro igenom och blir allt mer central i våra samtal. Den oro som efterhand blir påtaglig bland tjejerna förenas i den gemensamma nämnaren där rädslan för att få sitt utseende och anseende hånat och förstört av andra, inför andra, ständigt finns närvarande.

Ryktena är det värsta. Eller när man hör att någon säger typ jag hörde det här om dig, är det sant? Och då blir man helt så när det inte är sant. Då tar jag lite illa upp för då måste ju ryktet skapats på nått sätt, och man kan inte göra någonting åt det – Agnes

För Agnes är ryktet ett bevis på att folk pratar om henne, vilket gör henne illa till mods. På liknande sätt beskriver Selma hur hon känner sig dålig och rädd för vad folk ska tro om henne när ryktet går, men framförallt känner hon sig arg. Selmas känslor av ängslan, underlägsenhet och ilska över ryktesspridningen delas av flera av tjejerna. ”Jag blir jättearg, men jag blir också sårad” säger Therese. Sonja menar att ”som tjej är det lätt att få stämplor och har man väl fått det, så sprids det fort, både via sociala medier och i verkliga livet”. Cassidy et al. (2013) menar att en av de främsta anledningar till tjejers oro gällande ryktesspridning och näthat är, som tidigare diskuterats, den genusbaserade natur hatet tenderar att ta sig uttryck i. Som Sonja påpekar i citatet ovan är tjejer mer utsatt för att stämplas och då inte av vilken stämpel som helst, utan stämpeln som Sonja såväl resterande tjejer syftar på och menar är den värsta av dem alla, den som hänvisar till låg status och sexuell tillgänglighet – *horastämpeln*.

Horan

Ambjörnsson (2004) menar att föreställningen och definitionen av horan, och vad hon är, idag sträcker sig utöver kopplingen till hennes klassiska yrkesutövande. Hon menar att den definition som finns idag har vuxit fram genom den västerländska borgarklassen utveckling, där benämningen utvecklades som en motpol till den respektabla medelklasskvinnan. Benämningen hora faller således tillbaka på etablerandet av normen av den kvinnliga femininiteten genom avståndstagandet, inte endast från de kvinnor som gemensamt klassades som sexuella, utan även de som ansågs ofina och icke respektabla. Det är vidare dessa föreställningar som ligger till grund för hur ordet hora idag används där det historiska stigma som ordet hora faller tillbaka på enligt Ambjörnsson behandlar såväl de omständigheter genom vilken den normativa synen på medelklassfemininitet tagit form, som den om sexuella regleringar. På så vis

hämtar horastämpeln sin kraft från föreställningarna om en skamfylld kvinnlig heterosexuallitet där horan i vår föreställningsvärld är en skamfylld person med låg social status och få möjligheter att återupprätta sitt rykte (Ambjörnsson, 2004).

”Folk säger att man inte ska ta åt sig om man vet själv att man inte är en hora men det är svårt att inte ta åt sig” säger Selma. Lisa menar att det nog är undermedvetet, att man tar åt sig utan att tänka på det och att man sen mår dåligt av det som ett resultat. Detta håller Maria med om och menar att genom offentlig stigmatisering på nätet är den största rädsla vad alla andra ska tro om en. ”Ja för andra vet ju inte vad som är sant eller inte. Det är ju bara jag och typ mina nära kompisar som vet och då börjar andra förmoda att det är så” (Therese). ”Vissa har ju bara hora, hora, hora på sin vägg” (Nina)

Men man vet ju inte om någon skriver hora till en för att de faktiskt tycker att jag är en hora. Men jag vet ju att jag inte säljer sex så jag tar inte direkt åt mig av det. Men att någon har den synen om mig, det är det värsta – Sara

Emmie menar att oftast har man ju inte gjort någonting som ens skulle anstifta till att man skulle vara en hora och då tänker hon ”Vad har man gjort för att få en sådan stämpel, ingenting”

Folk kan skriva; du kan inte kallas hora utan anledning, inte när alla skriver det. Det måste finnas en anledning till att folk skriver det till dig. Fast så har det kanske bara börjat för att någon var sur på en... – Selma

Likt Ambjörnsson (2004) uttrycker det, har horastämpeln även för tjejerna en bredare betydelse än den att de skulle sälja sina kroppar för pengar. Ur tjejernas berättelser kan utläsas att de menar att hora är en metafor både för att anses som ”sexuellt frisläppt”, men även för att förklara att någon inte förtjänar respekt. Vidare menar de att ordet hora används för att skapa illusionen om ett mindervärde bland tjejer då de placeras i kategorin hora, men framförallt används ordet som ett gensvar och reaktion på när tjejers utseende inte matchar de normer för vad som anses acceptabelt. Dessa normer beskriver tjejerna själva till största del handlar om lättklädda och utmanande klädselar. På så vis blir horastämpeln den gemensamma nämnaren för att stigmatisera de beteenden som på något sätt utmanat gränsen för hur tjejerna förväntas att uppföra sig. På liknande sätt beskriver Ambjörnsson (2004) att det finns en koppling mellan kvinnans kropp och ryktet, då ryktet ofta är kopplat till hennes presentation av kroppen. Mycket av tjejernas oro kring att få ett rykte bottnar till stor del i just andras syn på deras utseende, men det finns ytterligare en rädsla som tjejerna i samtalen lyfter högre, en syn som påverkar andras syn på dem men framför allt påverkar den egna synen på jaget och självförtroendet.

Att bli kallad hora är aldrig kul, men värst är att få sitt utseende hånat igenom att vara ful och tjock eller andra grejor som påpekar ens utseende – Selma

Med kroppen i centrum

Under cirka ett år följde Fanny Ambjörnsson unga tjejer i deras dagliga interaktioner i skolan. I boken *I En klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer* (2004) presenterar hon vidare hur hon fann hur tjejerna dagligen i sina möten både upprätthöll och utmanade föreställningen av normer och hur vidare framställningen av genus ständigt gjorde sig synlig i dessa interaktioner. Trots att Ambjörnsson observationer utspelade sig i den fysiska världen finns det en klar koppling av hur hon beskriver fickornas ständiga granskande och kritiserande av sina egna, sina vänners och andras kroppar i sin vardag med hur tjejerna under våra samtal beskriver upplevelsen om sin egen kropp som ett ständigt centralt och granskat objekt på nätet. Tjejerna beskriver föreställningen om kroppen som smal och bystig, med fin hy och fint hår, vilket således blir till deras överenskomna gemensamma sanning av hur kroppen skall se ut. Selma menar att utseendet är hårt granskat på nätet, speciellt när man inte följer hur man skall se ut. ”Man ska ju helst se ut som en pinne och gärna vara blond”. Utseendet är känsligt för tjejerna och de påpekar att när utseendet och framförallt kroppsformen attackeras skapar de ofta komplex som följd av hånet.

Typ om det står att jag hade en ful tröja på mig idag. Alltså vem är du som tycker det, då hade jag inte tagit åt mig, men jag hade nog inte haft tröjan så mycket mer... – Therese

Om någon skriver att man har till exempel en ful näsa, då blir jag ledsen, och även om jag aldrig tyckte det förr så börjar man tänka på det – Emmie

Hur människan uppfattar kroppen beror på vilket samhälle, miljö och vilken tid hon lever i. Dessa faktorer påverkar följaktligen människans uppfattning om såväl sin egen kropp, som andras kroppar (Holmes, 2008). I det västerländska samhället finns det således en skillnad i hur den kvinnliga kroppen och den manliga kroppen kodas, där kvinnan till större del än mannen associeras till den kropp hon har. Denna association påverkar vidare hur kvinnor upplever sin egen kropp (Ambjörnsson, 2004). Gauntlett (2008) menar att människan till stor del påverkas av massmediernas porträttering av hur den kvinnliga kroppen skall se ut. Hur TV, tidningar och modet porträtter kroppen på ett visst sätt menar han blir en form av referensram för normen om kroppens utseende. Detta i kombination med den stora hälsoupplösning som finns tillgänglig, där människan ges kunskapen om hur hon kan uppnå den perfekta kroppen med hjälp av träning och kost bidrar till att de kvinnor som inte anses ha ”den perfekta” kroppen betraktas som lata och därför förtjänar sitt stigma som ”tjocka” (Gauntlett, 2008). I mina samtal med tjejerna finner jag dock, precis som Ambjörnsson (2004) fann i samtalen med sina tjejer, att även om massmedierna till stor del bidrar till att upprätthålla normen av den kvinnliga kroppen är tjejerna själva med och reproducerar den i sina interaktioner och delningar på nätet. Som tidigare diskuterat i rapporten under rubriken *Mitt bästa jag* skapar tjejerna illusionen om det perfekta utseendet och den perfekta kroppen genom att ständigt framställa sig i sitt bästa ljus vilket sätter press på omgivningen att göra detsamma för att inte

klassas som annorlunda eller sämre. Hur tjejerna ser på sig själva och sina kroppar kan således enligt Ambjörnsson (2004) inte endast kopplas till massmediala och historiska framställningar av den perfekta kvinnokroppen, utan måste även förstås genom den dagliga interaktionen som referensram där reproduktionen ständigt sker på ett personligt plan.

Att kvinnokroppen kodas annorlunda och att kvinnans identitet ofta kopplas samman med den kropp hon har och hur hon presenterar den menar Ambjörnsson (2004) har bidragit till att hon själv är sin största kritiker och att hon själv i slutändan är den som dömer sin kropp allra hårdast. Av de femton tjejerna jag träffade vågar jag påstå att varken i min eller samhällets syn skulle någon av dem klassas som varken fula eller tjocka, snarare tvärtom. Dock blir näthatet och hånandet av tjejernas kropp och utseende levande och för dem själva högst verkligt när de förklarar för mig att även om att kallas hora är hemskt och även om ryktet går att de är horor, så vet de ju själva innerst inne, att de inte är horor. Men i samtalen om hur de får sitt utseende och framförallt vikt påpekad genom hat är de inte alls lika övertygade om sin egen självbild. Ingen av tjejerna nämner någon gång under samtalen att de efter att blivit kallad hora ifrågasatt sig själva; är jag en hora? Snarare tvärtom. Däremot är samtliga tjejer överens om att när deras yttre ifrågasätts i form av ”du är ful” eller ”vad tjock du är” så biter sig möjligheten för påståendets sanning kvar och används som en reflexiv spegelbild av hur de uppfattar och ser på sig själva och sin kropp. På så sätt blir tjejerna sina egna största kritiker när det handlar om den egna kroppen. Som Ambjörnsson (2004) menar använder de kroppen för att identifiera och koppla jaget med kroppen, och därför, på samma sätt som jaget regleras för att passa in i de olika kontexterna som finns på nätet, är det viktigt för tjejerna att kroppen passar in i den västerländska kontexten av hur kroppen skall se ut i porträtteringen av den på nätet. Tydligt i samtalen med tjejerna blir således att andras sätt att attackera deras kroppar inte bara skapar smärta hos tjejerna, utan även påverkar och formar deras sätt att se på sig själva och på sina kroppar. Detta får effekten att tjejerna själva i sin porträttering av såväl jaget som kroppen reproducerar normen av den kvinnliga kroppen och den kvinnliga regleringen.

Avslutningsvis

Det går inte längre att med en skarp linje skilja på den fysiska och är den virtuella världen som länge har påstått. För tjejerna som dagligen integrerar och umgås med sina vänner i den virtuella världen är den för dem högst verklig. Likt hur skeenden som tar sig uttryck i den virtuella världen blir verkliga i den fysiska, blir den fysiska världens riktlinjer och strukturer också högst verkliga i den virtuella. Således är inte den virtuella världen förskonad från de normer och strukturer kring kön och genus som genom alla tider funnits kring hur flickor och kvinnor förväntats att uppträda och uttrycka sig.

Sociala medier erbjuder oändliga möjligheter för att visa upp olika jag, underhålla olika publikker och ge unika inblickar i omgivningens liv. För tjejerna är detta ingen hemlighet. Deras berättelser beskriver hur de, inför de olika publikerna på olika sociala medierna visar upp olika jag där jaget skiljer sig beroende på varierade förväntningar, men även skapas efter en egen önskan om vem de vill vara. Således anpassar de sina jag efter hur de vill att deras föräldrar, släktingar och äldre vuxna vänner skall se dem på Facebook, hur de inför vänner och okända vill verka roliga, snygga och lite galna på Instagram, sociala och personliga inför sina vänner på Snapchat, skvallriga och privata på Kik eller helst anonyma och osynliga på Ask. Huruvida tjejerna än positionerar sig faller positioneringen och avsikten av att finnas på de sociala nätverken tillbaka på ett både medvetet som undermedvetet bekräftelsebehov av såväl bekräftandet av gemensamma normer som bekräftandet av sig själva i sitt agerande. Jag fann i tjejernas beteenden en enorm förståelse genom den reflexivitet och självrannsakan som de baserade porträtterande av de olika jagen på för att passa in i de förväntningar som finns på en del medier, eller hur de på ett friare sätt lät jaget släppa loss på andra. Detta visar på deras sinne för vikten av att känna till både publikens som kontextens förväntningar av uppträdandet i vad jag benämner som socio-digital nätverksreflexivitet. Trots att de olika nätverken tillhandahåller olika premisser för hur tjejerna integrerar med sin publik och visar upp sina olika jag, vilka alla påverkar hur tjejerna formar de olika jagen, fann jag även djupare strukturer för deras uppvisande utöver de olika nätverkens tillhandahållande av publikker och kontexter. Dessa bottnar i deras egen uppfattning av hur de förväntades uppträda, inte i form av dotter, vän eller familjebekant utan hur de förväntas uppträda i egen-skap som tjej.

Traditionella inskränkta normer kring vad det innebär att vara kvinna med allt från utseende till anseende och hur hon förväntas att agera sträcker sig långt bak i tiden. I tjejernas berättelser om hur de maskerar och anpassar sina identiteter och kroppar för att undgå stigmatisering finns en klar koppling till dessa inskränkta riktlinjer och förväntningar på kvinnan samt en tydlig medvetenhet av de ojämställda förhållanden under vilka de i jämförelse med killar vistas på nätet. I samband med att tjejerna försöker maskera sig för att undgå stigmatiseringen reproducerar de ständigt tanken om genusordningen i sina egna tankar. Denna ges sedan uttryck i hur de själva beskriver sig reagera och döma andra tjejer som vågar rucka på *reglerna* och lägga upp bilder på sig själv i utmanande kläder och hur de vidare anser att dessa tjejer på något plan får "skylla sig själv" när andra är elaka mot dem. På så vis sker reproduktionen av synen på den kvinnliga regleringen såväl genom deras medvetenhet om hur andra ser på dem själva, som omedvetet genom hur de själva ser på andra tjejer som väljer att inte foga sig efter normen i form av lättkläddhet eller utmanande bilder på sin kropp genom att porterna den på, vad många av tjejerna beskriver, ett *billigt sätt*.

Tjejernas berättelser talar för en klar medvetenhet om hur de som flickor och unga kvinnor förväntas att uppträda, se ut och förhålla både sig själva och sin kropp på nätet. Att vara snygg och sexig, men inte utmanande, att ha en snygg kropp med snygga former, men inte skylta med det hur som helst. Att vara from och bevara sin

dygd, men inte pryd och att vara intressant men inte för personlig på samma gång. Det låter kanske omöjligt, men detta är, enligt tjejerna vad det idag innebär, inte endast att vara Nina, Emmie, Tova, Sara, Johanna, Lisa, Frida, Elin, My, Selma, Agnes, Sonja, Karin, Maria och Therese, utan för att *få vara* tjej. Det är vidare under dessa premisser som de beskriver att de på bästa sätt tillåts undgå den stigmatisering som en avvikelse från normen om kvinnan skulle betyda och som de vidare, till viss mån, tillåts att vistas ifred på nätet. Näthat mot tjejer kan således inte endast ses som en produkt av uttråkade ungdomar som tjafsar gömda bakom skärmar och displayer, utan måste förstås som ett starkt genusbaserat problem som reglerar och påverkar tjejers bild av andra tjejer, men framförallt deras egen självbild. Identitetsskapandet, publiken och tjejerna själva blir således alla slavar för dessa undermedvetna och inrotade strukturer om synen på den kvinnliga femininiteten. För tjejerna är mycket av det som sägs på nätet för dem högst verkligt, vilket har stor påverkan på hur de ser på sig själva, sitt utseende och sin kropp i sin ensamhet när tekniken är nedsläckt. Skrämmande är därför hur tjejerna på ett så tydligt sätt gjort klart för mig. Att vara tjej eller kvinna, innebär samtliga av ovanstående påståenden såväl i den fysiska som i den virtuella världen och skulle någon av dessa brytas så riskerar hon att reduceras från sin kvinnlighet och istället kanske bara vara en *tjock hora*, och om alla skriver det, hur ska hon då kunna vara säker på om det är sant eller inte...

Referenser

- Ambjörnsson, Fanny (2004). *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Diss. Stockholm: Univ., 2004
- boyd, danah (2014). *It's complicated: the social lives of networked teens*. New Haven: Yale University Press
- boyd, danah. (2010) 'Friendship', in Ito, M., Baumer, S., Bittanti, M., boyd, d., Cody, R., Herr-Stephenson, B., Horst, H.A., Lange, P.G., Mahendran, D., Martinez, K.Z., Pascoe, C.J., Perkel, D., Robinson, L., Sims, C., and Tripp, L. (eds.), *Hanging Out, Messing Around, and Geeking Out: Kids Living and Learning with New Media*. Cambridge, MA: MIT Press, pp. 79–116.
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder. 2.*, [rev.] uppl. Malmö: Liber
- Cassidy Wanda, Faucher Chantal och Margaret Jackson, (2013) "Cyberbullying among youth: A comprehensive review of current international research and its implications and application to policy and practice" *School Psychology International* 2013 34: 575 originally published online 8 May 2013
- Carol Cuthbertson Thompson and Lisa Bouillon Diaz in Ching, Cynthia Carter och Foley, Brian J. (red.) (2012). *Constructing the self in a digital world*. Cambridge: Cambridge University Press
- Chambers, Deborah (2013). *Social media and personal relationships: online intimacies and networked friendship*. Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Citron, D K. (2009). *Michigan Law review. Law's expressive value in combating cyber gender harassment*, 108, 373–415.
- Fay, Brian (1996). *Contemporary philosophy of social science: a multicultural approach*. Cambridge, Mass: Blackwell
- Gauntlett, David (2008). *Media, gender and identity: an introduction*. London: Routledge
- Giddens, Anthony (1991). *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos
- Goffman, Erving (1994). *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Rabén Prisma
- Goffman, Erving (1959/2011). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedt
- Herbert, Ingrid och Englund Hjalmarsson, Helena (2012). *Språket i sociala medier*. Stockholm: Producta
- Hirdman, Yvonne (1992), *Kvinnohistoria: om kvinnors villkor från antiken till våra dagar*. Stockholm: Utbildningsradion
- Holmes, Mary (2008). *Gender and everyday life*. London: Routledge
- Madianou Mirca och Miller Daniel (2013) "Polymedia: Towards a new theory of digital media in interpersonal communication", *International Journal of Cultural Studies* 2013 16: 169 originally published online 22 August 2012
- May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur
- Prensky, Marc, (2001) *Digital Natives, Digital Immigrants, On the Horizon*, MCB University Press, Vol. 9 No. 5, October 2001

- Schultz, Märten (2013). *Nätbat: rättigheter och möjligheter*. Stockholm: Karnov Group
- Sveningsson Elm, Malin, Lövheim, Mia och Bergquist Magnus (2003). *Att fånga nätet: kvalitativa metoder för Internetforskning*. Lund: Studentlitteratur
- Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer. 4., [omarb.] uppl.* Lund: Studentlitteratur

Elektroniska referenser:

- Samara, Adam (2013) Åtal väckt efter Instagramupploppet, Tillgänglig: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1646&artikel=5539765> (Hämtad: 2014-05-19)
- a: wikipedia – Facebook, Tillgänglig: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Facebook>, (Hämtad: 2014-05-13)
- b: wikipedia – Insatagram Tillgänglig: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Instagram> (Hämtad: 2014-05-13)
- c: wikipedia – Ask, Tillgänglig: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ask.fm> (Hämtad: 2014-05-13)
- d: wikipedia – Snapchat, Tillgänglig: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Snapchat> (Hämtad: 2014-05-13)
- e: wikipedia – Kik, Tillgänglig: http://en.wikipedia.org/wiki/Kik_Messenger (Hämtad: 2014-05-13)
- Nätvaro, Tillgänglig: http://natvaro.eu/wp-content/uploads/2013/09/Nätvaro_DU_rapport_Juli2012.pdf (hämtad 2014-05-19)
- Regeringens hemsida, *Nätbat mot kvinnor ett demokratiproblem*, Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/sb/d/17108/a/221058> (Hämtad: 2014-04-20)
- SVT, *Män som nätatar kvinnor*, Tillgänglig: <http://www.svtplay.se/klipp/1006508/man-som-nathatar-kvinnor>, (Hämtad: 2014-05-18)
- Vetenskapsrådets hemsida, Tillgänglig: <http://www.vr.se/download/18.3a36c20d133af0c12958000491/1340207445825/God+forskningssed+2011.1.pdf> (Hämtad: 2014-05-19)

Bilaga Intervjuguide

Innan intervjun:

Informera om: Materialet är till min D-uppsats och kommer inte att användas till något annat och är inte till för att sätta dit någon eller peka ut någon utan endast i undersökande syfte. Samtalet kommer att spelas in för att underlätta i transkriberingsprocessen men inspelningen kommer att raderas när materialet är färdigställt. Materialet kommer vidare att offentliggöras men alla som deltar i intervjuerna kommer att förbli anonyma.

Sociala medier och relationer

Vilka sociala medier använder ni er av?

Vad gör ni på sociala nätverk?

Hur mycket tid tror ni att ni spenderar på sociala medier dagligen?

Berätta lite om era vanor på sociala medier.

Vilka umgås och pratar ni med på sociala medier?

- Är det samma som ni umgås med i verkliga livet eller är det sådana ni inte känner?
- Är det viktigt att visa vilka ni är vänner med?
- Umgås ni lika mycket i med era vänner fysiskt som ni gör på sociala medier?
Vad delar ni med er av?
- Tänker ni mycket på vad ni delar med er av och hur ni delar med er?
Finns det saker ni inte delar med sig av?
- vad skulle det kunna vara och varför?
Känner ni att ni vågar dela med er av mer saker på nätet än i verkliga livet?
- Om ja, varför tror ni att det är så?

Nättrakasserier och nätmobbning

Har ni någon gång mått dåligt av något som någon skrivit till er?

Vad är nättrakasserier och nätmobbning för er?

Har ni själva varit i kontakt med nätmobbning eller trakasserier på nätet?
(detta behöver inte innebära att ni varit utsatta själva eller utsatt någon annan)

- i så fall, i samband med vad?
- Hur ser kränkningarna ut?
- Hur låter dem?
- Vad e det för typ av ord som används?

- Finns det saker som är värre att höra än andra Om ja, vilka typer av saker?
Vad ser ni är typiska saker som kan utlösa på nätet?
- Var startar näthat?
Vad har ni själva fått höra?

- Om ”ja”, hur känner man sig?

Hur mycket skall man acceptera på nätet tycker ni?

Tycker ni at det är lättare att säga taskiga saker till människor på internet än i verkliga livet?

Är det viktigt att man kan vara anonym?

- Varför / varför inte?

Tar ni lika illa vid er av saker ni får höra på nätet som saker ni får höra de i verkliga livet?

- Om nej, varför?

Har de någon gång övervägt att sluta använda sociala medier eller bara slutat att använda det under en period till följd av att ni mått dåligt?

Publikationer från Medie- och kommunikationsvetenskap Lunds universitet

Beställning och aktuella priser på: www.lu.se/media-tryck/bokfoersaljning
Böckerna levereras mot faktura.

Lund Studies in Media and Communication (ISSN 1104-4330)

- 4 Åsa Thelander, *En resa till naturen på reklamens villkor*
216 sidor ISBN 91-7267-125-4 (ak. avh. 2002)
- 5 Ulrika Sjöberg, *Screen Rites: A study of Swedish young people's use and meaningmaking of screen-based media in everyday life* 314 sidor ISBN 91-7267-128-9 (ak. avh. 2002)
- 6 Charlotte Simonsson, *Den kommunikativa utmaningen: En studie av kommunikationen mellan chef och medarbetare i en modern organisation*
272 sidor ISBN 91-7267-131-9 (ak. avh. 2002)
- 7 Mats Heide, *Intranät – en ny arena för kommunikation och lärande*
244 sidor ISBN 91-7267-130-0 (ak. avh. 2002)
- 8 Helena Sandberg, *Medier & fetma: En analys av vikt*
297 sidor ISBN 91-7267-170-X (ak. avh. 2004)
- 9 Michael Karlsson, *Nätjournalistik – En explorativ fallstudie av digitala mediers karaktärsdrag på fyra svenska nyhetssajter*
240 sidor ISBN: 91-7267-212-9 (ak. avh. 2006)
- 10 Jakob Svensson, *Kommunikation Medborgarskap och Deltagardemokrati – En studie av medborgarutskotten i Helsingborg*
302 sidor ISBN 978-91-628-7512-1 (ak. avh. 2008)
- 11 Malin Nilsson, *Att förklara människan – Diskurser i populärvetenskapliga tv-program*
252 sidor ISBN 91-7267-296-X (ak. avh. 2009)
- 12 Michael Krona, *Från orsak till verkan – Berättarstrategier i Sveriges Televisions inrikespolitiska nyhetsförmedling 1978-2005*
305 sidor ISBN 978-91-628-7876-4 (ak. avh. 2009)
- 13 Sara Hamquist, *Dagspress, sport och doping – Mediaskandaler i ett samtida Sverige* 250 sidor ISBN 978-91-628-7979-2 (ak. avh. 2009)
- 14 Inger Larsson, *Att bygga broar över kulturgränser – Om svenskars kommunikation med icke-svenskar* 231 sidor ISBN 91-7267-312-5 (ak. avh. 2010)
- 15 Marja Åkerström, *Den kosmetiska demokratin – En studie av den politiska diskursiva praktiken i Sjöbo och Ystad* 261 sidor ISBN 91-7267-324-9 (ak. avh. 2010)
- 16 Veselinka Möllerström, *Malmös omvandling från arbetarstad till kunskapsstad – En diskursanalytisk studie av Malmös förnyelse*
243 sidor ISBN 978-91-7473-171-2 (ak. avh. 2011)
- 17 Tina Askanius, *Radical Online Video – YouTube, video activism and social movement media practices* 260 sidor ISBN 978-91-7473-393-8 (ak. avh. 2012)

Media and Communication Studies Research Reports (ISSN 1404-2649)

- 1998:1 Linderholm, Inger *Miljöanpassad trafik i Vetlanda kommun: En första utvärdering av ett informationsprojekt om förbättrat trafikbeteende till förmån för miljön, på uppdrag av Vägverket* 104 sidor ISBN 91-89078-50-0
- 1999:1 Linderholm, Inger *Självsäker 1996, 1997 och 1998: En utvärdering av tre års trafiksäkerhetskampanj riktad till unga trafikanter i Skaraborgs län* 54 sidor ISBN 91-89078-73-X
- 1999:2 Jarlbro, Gunilla *Miljöanpassad trafik i Vetlanda kommun: En andra utvärdering av ett Community Intervention-projekt på uppdrag av Vägverket* 51 sidor ISBN 91-89078-90-X
- 2000:1 Jarlbro, Gunilla *Miljöanpassad trafik i Vetlanda kommun: En tredje utvärdering av ett Community Intervention-projekt på uppdrag av Vägverket* 42 sidor ISBN 91-7267-023-1
- 2001:1 Palm, Lars *Istället för höjda bensinskatter? En analys av projektet "Miljöanpassad trafik i Vetland"* 50 sidor ISBN 91-7267-104-1
- 2001:2 Palm, Lars & Marja Åkerström *Vem utmanade vem? En utvärdering av projektet "Utmanarkommunerna"* 56 sidor ISBN 91-72667-106-8
- 2001:3 Jarlbro, Gunilla *Forskning om miljö och massmedier: En forskningsöversikt* 35 sidor ISBN 91-7267-112-2
- 2003:1 Jarlbro, Gunilla *Manliga snillen och tokiga feminister: En analys av mediernas rapportering kring tillsättningen av professuren i historia vid Lunds universitet våren 2002* 35 sidor ISBN 91-7267-145-9
- 2004:1 Jarlbro, Gunilla *Mellan tonårsfylleri och prisvärda lådviner: En analys av pressens rapportering av alkohol första halvåret 1995, 1998 och 2003* 45 sidor ISBN 91-7267-172-6
- 2004:2 Olsson, Tobias *Oundgängliga resurser: Om medier, IKT och lärande bland partipolitiskt aktiva ungdomar* 122 sidor ISBN 91-7267-176-9
- 2005:1 Olsson, Tobias *Alternativa resurser: Om medier, IKT och lärande bland ungdomar i alternativa rörelser* 122 sidor ISBN 91-7267-194-7
- 2006:1 Sandberg, Helena *"Välkommen till professor Godis" – En studie om reklam, ohälsosam mat och barn* 97 sidor ISBN 91-7267-223-4
- 2006:2 Ringfjord, Britt-Marie *"Fotboll är livet ☺" – En studie om fotbollstjejer och TV-sport* 142 sidor ISBN 91-7267-224-2
- 2007:1 Olsson, Tobias & Danielsson, Martin *Webbplatser som medborgarligena resurser – En explorativ studie av den politiska webben* 122 sidor ISBN 91-7267-228-5
- 2007:2 Rudefelt, Karin *Unga medborgares bloggande som demokratiskt deltagande* 104 sidor ISBN 91-7267-232-3

Media and Communication Studies Working Papers (ISSN 1404-2630)

- 1998:1 Bengtsson/Hjorth /Sandberg/Thelander *Möten på fältet: Kvalitativ metod i teori och praktik* 150 sidor ISBN 91-89078-34-9
- 1998:2 Jonsson, Pernilla & Lars Uhlin *Digital-TV: Inte bara ett och nollor. En mångdimensionell studie av digital-TV i allmänhetens intresse* 113 sidor ISBN 91-89078-41-1

- 1999:1 Sandberg, Helena & Åsa Thelander *När miljökrisen är här: Fallet Hallandsåsen – människors oro, deras upplevelser av myndigheters agerande och medias roll* 114 sidor ISBN 91-89078-71-3
- 1999:2 Åkerström, Marja *Internet och demokratin* 100 sidor ISBN 91-89078-86-1
- 1999:3 Sjöberg, Ulrika *I dataspelens värld: En studie om hur barn använder och upplever dataspel* 89 sidor ISBN 91-89078-98-5
- 2000:1 Heide, Mats *Metateorier och forskning om informationsteknik* 92 sidor ISBN 91-7267-005-3
- 2000:2 Jonsson, Pernilla & Lars Uhlin ... *och nu blir det digital-TV!: Vision och verklighet bland vanligt folk* 80 sidor ISBN 91-7267-016-9
- 2008:1 Jarlbro, Gunilla & Rübamen, Michael *Dissad och missad – Funktionshinder i Sveriges Television* 50 sidor ISBN 91-7267-253-6

Förtjänstfulla examensarbeten i MKV

- 2008:1 Charlotte Anderberg & Leo Eriksson *Kära doktorn... – En analys av genusrepresentationerna i sjukhusserierna Grey's Anatomy och House* 43 sidor ISBN 91-7267-253-6
- 2008:2 Henrique Norman & Fredrik Svensson *It's a Man's Man's Man's World – En studie av kvinnans gestaltning i svenska musikmagasin* 46 sidor ISBN 91-7267-277-3
- 2009:1 Jörgen Gotthardsson & Mikael Lahti *Snurr på interaktionen: Kommunikation, makt och miljö* 51 sidor ISBN 91-7267-297-8
- 2011:1 Jenny Hermansson & Louise Sallander *I evigt minne ljust bevarad – En kvalitativ studie av minnesgrupper på Facebook* 46 sidor ISBN 91-7267-333-8
- 2014:1 Fredrik Miegel & Fredrik Schoug (red) *Uppsatsboken* 282 sidor ISBN 978-91-981614-0-3
- 2014:2 Gustav Persson *Protestens politiska plats – En kritisk diskursanalys av pressens rapportering från två protester i det offentliga rummet* 50 sidor ISBN 91-7267-361-3
- 2014:3 Ulrika Kjörling *SVT-folk och MMA-panik – Reproduktionen av kampsportsproblemet* 48 sidor ISBN 91-7267-362-1
- 2014:4 Karin Värnberg *Den långa vägen till Vita Huset – En kvalitativ textanalys av The Daily Shows bevakning av 2008 års amerikanska presidentval* 40 sidor ISBN 91-7267-363-X
- 2014:5 Emma Vigg & Ida Wallin *Normbrytande eller normbekräftande? – En kvalitativ innehållsanalys av TV-serien Girls ur ett genusperspektiv* 38 sidor ISBN 91-7267-364-8
- 2014:6 Maria Christensson *Uppkopplad och avtrubbad – Om hur vardagens medieanvändande påverkar den sociala responsiviteten* 53 sidor ISBN 91-7267-366-4
- 2014:7 Fredrik Edin *The Message is the Medium – Luffarsäkra bänkar ur ett ideologiskt perspektiv* 60 sidor ISBN 91-7267-371-0
- 2014:8 Sanna Friemer *"Du kan inte kallas hora utan anledning, inte när alla skriver det" – Unga tjejers identitetsskapande och upplevelser av trakasserier och näthat på sociala medier* 48 sidor ISBN 91-7267-372-9

Övrigt

Att skriva uppsats: Råd, anvisningar och bedömningskriterier inför uppsatsarbetet på MKV 203 och MKV 104 37 sidor ISBN 91-89078-49-7